

Vlaams
Parlement

ingediend op **19** (2017-2018) – Nr. 6
19 juni 2018 (2017-2018)

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door Jan Bertels en Lieve Maes

over het ontwerp van decreet

houdende aanpassing
van de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2018

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting:

Voorzitter: Paul Van Miert.

Vaste leden:

Paul Cordy, Matthias Diependaele, Jos Lantmeeters, Lieve Maes, Jan Peumans, Paul Van Miert;
Jenne De Potter, Katrien Schryvers, Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Bart Somers;
Jan Bertels, Joris Vandenbroucke;
Björn Rzoska.

Plaatsvervangers:

Piet De Bruyn, Annick De Ridder, Andries Gryffroy, Peter Persyn, Axel Ronse, Kris Van Dijck;
Robrecht Bothuyne, Dirk de Kort, Ward Kennes, Katrien Partyka;
Rik Daems, Marino Keulen;
Michèle Hostekint, Güler Turan;
Wouter Vanbesien.

Documenten in het dossier:

- 19** (2017-2018) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
 - Nr. 2 t.e.m. 4: Amendementen
 - Nr. 5-A t.e.m. 5-K: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
- 18** (2017-2018) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- 12** (2017-2018) – Nr. 1: Evaluatie van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
 - Nr. 2: Verslag van de hoorzitting
- 17** (2017-2018) – Nr. 1: Algemene toelichting
 - Nr. 2: Toelichtingen per programma
- 20** (2017-2018) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

INHOUD

I.	Inleiding	6
II.	8 mei 2018: bespreking van de bevoegdheden van minister-president Geert Bourgeois	6
1.	Toelichting door Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed	6
1.1.	Apparaatskredieten	6
1.2.	Beleidskredieten	7
2.	Debat.....	8
2.1.	Tussenkomst van Jan Bertels	8
2.2.	Tussenkomst van Björn Rzoska	9
2.3.	Tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz.....	10
2.4.	Repliek van minister-president Geert Bourgeois.....	10
2.5.	Tweede tussenkomst van Jan Bertels	10
2.6.	Tweede repliek van de minister-president Geert Bourgeois.....	11
III.	15 mei 2018: toelichting door Bart Tommelein, minister van Financiën en Begroting	11
1.	Toelichting door minister Bart Tommelein	11
1.1.	Inleiding	11
1.2.	Evolutie van de beleidsruimte	11
1.3.	Economische parameters.....	14
1.4.	Ontvangsten.....	14
1.5.	Uitgaven	16
1.6.	Vorderingensaldo	17
1.7.	Evolutie van de geconsolideerde schuld en de financieringsbehoeften.....	18

IV. 22 mei 2018: voorstelling en bespreking van het verslag van het Rekenhof over de begrotingsaanpassing 2018	19
1. Toelichting bij het verslag door raadsheer Jan Debucquoy	19
1.1. Commentaar op algemene begrotingssituatie	19
1.2. Positieve evoluties sinds de begrotingsopmaak 2018	19
1.3. Aanbevelingen bij begrotingsoverschotten	20
1.4. Respecteren prerogatieven Vlaams Parlement	21
1.5. Diverse aandachtspunten: aanbevelingen voor de werkgroep Leesbaarheid	21
1.6. Punctuele opmerkingen	22
2. Repliek van minister Bart Tommelein	22
2.1. Inleiding	22
2.2. Lening aan De Warande	23
2.3. Aanleg van begrotingsbuffers	23
2.4. Het buiten begrotingsdoelstelling houden van de Oosterweelverbinding	24
2.5. Financieringsovereenkomst met de nv BAM	25
2.6. Aandacht voor wat goed gaat	25
3. Debat over het verslag van het Rekenhof bij de begrotingsaanpassing 2018	25
3.1. Tussenkomsst van Jan Bertels	25
3.2. Tussenkomsst van Björn Rzoska	27
3.3. Tussenkomsst van Matthias Diependaele	28
3.4. Tussenkomsst van Bart Somers	29
3.5. Tussenkomsst van Koen Van den Heuvel	29
3.6. Tussenkomsst van Joris Vandenbroucke	30
3.7. Tweede tussenkomst van Matthias Diependaele	31
3.8. Tweede tussenkomst van Joris Vandenbroucke	31
3.9. Tussenkomsst van Peter Van Rompuy	31
3.10. Repliek van raadsheer Jan Debucquoy	31
3.11. Repliek van minister Bart Tommelein	33
3.12. Tweede tussenkomst van Björn Rzoska	34
3.13. Tweede repliek van minister Bart Tommelein	34
3.14. Tweede tussenkomst van Jan Bertels	34

V.	29 mei 2018: verderzetting debat	34
1.	Tussenkomst van minister Bart Tommelein over de aanzuiveringskosten SOFI (vraag van Jan Bertels op 22 mei 2018)	34
2.	Tussenkomst van Jan Bertels over de fiscale regularisatie	35
3.	Repliek van minister Bart Tommelein over de fiscale regularisatie ...	35
4.	Tweede tussenkomst van Jan Bertels over de fiscale regularisatie ...	35
VI.	Bespreking op 19 juni 2018	35
1.	Akteneming van de verslagen van de vakcommissies	35
2.	Artikelsgewijze bespreking en stemming van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017.....	35
2.1.	Tabel	36
2.2.	Corpus van het decreet	36
2.3.	Eindstemming.....	36
3.	Artikelsgewijze bespreking en stemming van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2018	36
3.1.	Tabel	37
3.2.	Corpus van het decreet	38
3.3.	Eindstemming.....	41
	Gebruikte afkortingen	42

Bijlagen: zie de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

- Bijlage 1: Stand van zaken van het handhavingsbeleid
- Bijlage 2: Presentatie van minister Bart Tommelein
- Bijlage 3: Presentatie van Jan Debucquoy, raadsheer van het Rekenhof
- Bijlage 4: Stand van zaken van de fiscale regularisatie
- Bijlage 5: Repliek van de Vlaamse Regering op het formeel verslag van het Rekenhof
- Bijlage 6: Repliek van de Vlaamse Regering op het inhoudelijk verslag van het Rekenhof
- Bijlage 7: Wijziging aan de toelichting van het beleidsdomein Financiën en Begroting
- Bijlage 8: Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2018 – Opsplitsing per commissie

I. Inleiding

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting besprak op haar vergaderingen van 8, 15, 22 en 29 mei en 19 juni 2018:

- het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2018 (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 18/1);
- het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2018 (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 19/1).

Wegens de nauwe band tussen beide ontwerpen en het regeringsrapport werd één verslag opgesteld.

De bijlagen bij het verslag zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

II. 8 mei 2018: bespreking van de bevoegdheden van minister-president Geert Bourgeois

1. Toelichting door Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed

De toelichting bij de voorgestelde begrotingswijzigingen vindt men gedetailleerd terug in het parlementair document (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 17/2-P), licht minister-president *Geert Bourgeois* toe.

Wat de onder zijn bevoegdheid ressorterende begrotingskredieten betreft, zijn bij deze begrotingsaanpassing slechts een beperkt aantal kredietwijzigingen doorgevoerd.

Minister-president *Geert Bourgeois* beperkt zich hierbij dan ook tot de belangrijkste wijzigingen.

1.1. Apparaatskredieten

1.1.1. Departement Kanselarij en Bestuur

De apparaatskredieten van het Departement Kanselarij en Bestuur, ingeschreven onder het apparaatsprogramma PA, stijgen bij deze begrotingsaanpassing in totaal met 76.000 euro vastleggingskrediet en vereffeningskrediet.

Tabel (in duizend euro)

	VAK	VEK
Toelage SERV (PA0-1PAA2BY-IS)	+ 160	+ 160
Lonen departement (PA0-1PAX2ZZ-LO)	- 66	- 66
Werking departement (PA0-1PAX2ZZ-WT)	- 18	- 18
Totaal	+ 76	+ 76

Minister-president Geert Bourgeois start met de toelage aan de SERV – Sociaal Economische Raad van Vlaanderen (begrotingsartikel PA0-1PAA2BY-IS). Deze toelage stijgt met 160.000 euro (VAK/VEK) door 28.000 euro loonindexatie, 93.000 euro ter compensatie van de verhoging van de bijdrage aan de pool der parastatalen (bijdragen worden systematisch door de federale overheid opgetrokken) en

39.000 euro gedeeltelijke tussenkomst in de stijgende loonkost ten gevolge van endogene groei (loonkosttoename door stijgende loonanciënniteit).

Wat de loon- en werkingskredieten van het Departement Kanselarij en Bestuur betreft, daalt het loonkrediet van het departement netto met 66.000 euro (VAK/VEK) (begrotingsartikel PA0-1PAX2ZZ-LO) en daalt het werkingskrediet van het departement met 18.000 euro (VAK/VEK) (begrotingsartikel PA0-1PAX2ZZ-WT).

Dit is het resultaat van twee bewegingen:

- 1° zoals de toelage aan de SERV stijgt het loonkrediet van het departement met 50.000 euro als gedeeltelijke tussenkomst in de stijgende loonkost ten gevolge van endogene groei;
- 2° daarnaast is er een nettodaling van het loon- en werkingskrediet van het departement met respectievelijk 116.000 euro loonkrediet en 18.000 euro werkingskrediet ten gevolge van onderlinge personeelsverschuivingen tussen het departement en het Agentschap Informatie Vlaanderen waarbij:
 - a) drie personeelsleden van het departement vanaf 1 januari overgestapt zijn naar het Agentschap Informatie Vlaanderen – met bijhorende werkingsmiddelen – en dit in het kader van het samenbrengen van alle interne ‘corporate communicatie’ bij het Agentschap Informatie Vlaanderen. Concreet werd de nieuwsfunctie van de 13-webstek nu ook hierin geïntegreerd;
 - b) omgekeerd stapte vanaf 1 januari één personeelslid over van de helpdesk van het Agentschap Informatie Vlaanderen naar het departement – ook met bijhorende werkingsmiddelen – en dit in het kader van de centralisatie bij het departement van al hetgeen te maken heeft met intern doelstellingenmanagement en de ontwikkeling en opvolging van de project-monitoringstool ‘traject’.

1.1.2. Dienst van de Bestuursrechtscolleges

Wat de apparaatskredieten van de Dienst van de Bestuursrechtscolleges betreft, kan de minister-president zeer kort zijn. De dienst beschikt niet over beleidskredieten. Het loonkrediet stijgt ook hier met 23.000 euro als gedeeltelijke tussenkomst in de stijgende loonkost ten gevolge van endogene groei.

1.1.3. Audit Vlaanderen

Eenzelfde beweging vindt men ook terug bij de apparaatskredieten van Audit Vlaanderen. Ook Audit Vlaanderen beschikt niet over beleidskredieten. Het loonkrediet stijgt hier met 20.000 euro als gedeeltelijke tussenkomst in de stijgende loonkost ten gevolge van endogene groei.

1.2. Beleidskredieten

Wat de beleidskredieten betreft, vermeldt de minister-president de drie belangrijkste kredietwijzigingen:

- 1° in het kader van de reeds vermelde overdracht van de nieuwsfunctie van de 13-webstek naar het Agentschap Informatie Vlaanderen, wordt bijhorend ook 100.000 euro beleidskrediet (VAK/VEK) overgedragen van de kredieten voor ‘innovatieve besluitvorming’ (begrotingsartikel PA0-1PEA2BA-WT) van het departement naar de beleidskredieten van het Agentschap Informatie Vlaanderen voor ‘digitale producten, diensten en ondersteuning’ (begrotingsartikel PC0-1PJC2NA-WT);
- 2° er is eenmalig 150.000 euro (VAK/VEK) toegevoegd aan de kredieten voor ‘de uitbouw van expertise, kennisdeling en ondersteuning van projecten en programma’s rond Publiek-Private samenwerking (PPS)’ (begrotingsartikel PA0-1PEA2BC-WT) om de ontwikkeling van een digitale rapporteringstool toe te laten in het kader van de ‘rapportering alternatieve financiering’. Dit traject verloopt

- in nauwe samenwerking en afstemming met het Departement Financiën en Begroting;
- 3° de belangrijkste kredietwijziging situeert zich echter bij de kredieten voor 'beleidsdomeinoverschrijdende projecten en evenementen die de uitstraling van Vlaanderen bevorderen' (begrotingsartikel PA0-1PEA2BD-WT).

Omdat de bij begrotingsopmaak ingeschreven 650.000 euro voor projectsubsidies 'projecten en evenementen die de uitstraling van Vlaanderen bevorderen' dit jaar onvoldoende dreigt te zijn om alle relevante subsidieaanvragen te kunnen honoreren – onder meer van Music for Life, Rode Neuzen Dag en de Verenigde Verenigingen – werden deze middelen verhoogd:

- met enerzijds 150.000 euro vastleggingskrediet – en samenhangend 120.000 euro vereffeningskrediet – die intern binnen de beleidskredieten verschoven werd van de kredieten voor 'algemeen communicatiebeleid' en 'regerings- en overheidsbrede evenementen en producten' (ingeschreven onder 'innovatieve besluitvorming' – begrotingsartikel PA0-1PEA2BA-WT) naar dit krediet;
- en anderzijds eenmalig met 500.000 euro (VAK/VEK) bijkomende middelen.

In totaal is hierdoor potentieel 1.300.000 euro voor dergelijke (eenmalige) projectsubsidies beschikbaar.

Daarnaast werd er – eveneens eenmalig – onder hetzelfde begrotingsartikel ook 1.300.000 euro toegevoegd, specifiek voor projecten en evenementen rond de herdenking van 75 jaar einde Tweede Wereldoorlog in 2019.

Onder impuls van het War Heritage Institute zijn namelijk een aantal grote herdenkingsprojecten in opmaak.

In Vlaanderen concentreert zich dit rond drie grote thema's en locaties:

- Antwerpen en de strijd rond de Scheldemonding;
- Leopoldsburg en 'operatie Market Garden', waarvoor in Leopoldsburg het bevel werd gegeven;
- Zeebrugge en de strijd op de Noordzee.

Voor elk van deze initiatieven zijn de dossiers reeds in opmaak.

Daarnaast worden ook nog kleinere initiatieven verwacht, onder meer rond de Poolse deelname aan de bevrijding.

Uiteraard betreft het hier voorlopige ramingen en kunnen er binnen dit totale krediet voor projecten en evenementen nog verschuivingen gebeuren in functie van de concrete dossiers.

Voor de kleinere kredietbewegingen, onder meer het verschuiven of actualiseren van vereffeningskredieten (VEK) in functie van de nieuwe raming van betaalbehoeften, verwijst de minister-president verder naar de toelichting.

2. Debat

2.1. Tussenkoms van Jan Bertels

2.1.1. Programma PI Erkennen van rampen en behandelen van schadedossiers

Jan Bertels stelt vast dat naar aanleiding van de begrotingsaanpassing 2018 hier geen begrotingswijziging plaatsvindt. Kan dit worden verduidelijkt?

2.1.2. *Coördinatie van het Vlaams handhavingsbeleid*

De spreker wil graag van de minister-president vernemen hoever het nu staat met de coördinatie van het Vlaams handhavingsbeleid.

2.1.3. *Digitale rapporteringstool inzake alternatieve financiering*

Het is goed nieuws dat er kredieten worden uitgetrokken voor de digitalisering van de rapportering inzake alternatieve financiering. Vraag is wanneer men denkt dat deze tool zal worden opgeleverd?

2.1.4. *Bevrijdingsfeesten met betrekking tot Wereldoorlog II*

De spreker noemt het een goede zaak dat er extra geld wordt uitgetrokken voor de herdenking van de historische oorlogsfeiten van 75 jaar geleden die op ons grondgebied plaatsvonden. Het is van belang voor ons collectieve geheugen en de bewustwording van onze bevolking.

Op hetzelfde krediet wordt in de toelichting aangekondigd dat 500.000 euro wordt voorzien voor de ondersteuning van diverse beleidsoverschrijdende projecten en evenementen die de uitstraling van Vlaanderen bevorderen. Kan de minister-president toelichten over welke projecten die zal gaan?

2.1.5. *Dienst van de Bestuursrechtscolleges*

Jan Bertels stelt vast dat de extra rolrechten die men verwacht te innen zullen ingezet worden voor financiering van digitaliseringsprojecten. Dat is een goede zaak.

Jan Bertels herinnert eraan dat de commissie vrij recent een bezoek bracht aan de DBRC en daar een overtuigende vraag kreeg voor extra middelen. Het verbaast hem dan ook dat daar geen gevolg aan wordt gegeven in de BA 2018.

2.2. Tussenkoms van Björn Rzoska

2.2.1. *Rampenfonds*

Björn Rzoska stelt dat het verwondering wekt dat in tegenstelling tot de informatiestroom die wijst op aanhoudende achterstand bij de voltooiing en uitbetaling van schadedossiers er naar aanleiding van de BA 2018 geen extra middelen werden vrijgemaakt. Gaat de aangekondigde versnelling in de behandeling van dossiers niet door?

2.2.2. *Inkomsten boete Herman Teirlinckgebouw van 911.000 euro bij ontvangen Agentschap Facilitair Bedrijf*

De spreker vraagt waarover dit gaat.

2.2.3. *DBRC*

De spreker verwijst naar het bezoek van de commissie aan de DBRC. Hij vond toen de vraag naar meer middelen overtuigend. Hoe verklaart men dan de cijfers in de BA 2018 voor de DBRC? Zijn deze voldoende om deze diensten optimaal te laten werken?

2.3. Tussenkoms van Willem-Frederik Schiltz

2.3.1. *Vlaanderen radicaal digitaal*

De vereffeningskredieten voor Vlaanderen radicaal digitaal dalen met 1 miljoen euro, stelt *Willem-Frederik Schiltz* vast. Gelet op de achterstand bij onder meer het e-loket is dit misschien niet opportuun. Hij vraagt hierover bijkomende toelichting en de appreciatie van de minister-president bij de stand van zaken van dit programma.

2.4. Repliek van minister-president Geert Bourgeois

2.4.1. *Vragen voor minister Liesbeth Homans*

Minister-president *Geert Bourgeois* antwoordt dat de vragen inzake het Agentschap Facilitair Bedrijf en Vlaanderen radicaal digitaal aan minister Liesbeth Homans moeten worden gesteld.

2.4.2. *Rampenfonds*

Over dit thema worden met de regelmaat van een klok vragen gesteld. De minister-president bevestigt dat het Rampenfonds op schema zit en er geen extra middelen nodig zijn.

2.4.3. *Handhavingsbeleid*

De minister-president heeft regelmatig contact met de projectleider. Hij stelt voor een nota toe te voegen aan het verslag met een stand van zaken ter zake (bijlage 1).

2.4.4. *Pps*

De digitale tool zou in 2019 beschikbaar zijn.

2.4.5. *Projecten en evenementen in het kader van de herdenking van WO II*

De minister-president dankt de sprekers voor de positieve waardering voor dit project. Over de bijkomende evenementen kan hij nog niks zeggen. Gemeenten dienen voorstellen in. Het budget werd in vergelijking met zijn voorganger eerst verminderd maar wordt nu naar aanleiding van deze herdenking opnieuw opgetrokken.

2.4.6. *DBRC*

Het digitaliseringsprogramma loopt. De middelen die zijn ter beschikking gesteld, volstaan om de digitale versnelling door te voeren. Overigens heeft de DBRC geen extra kredieten gevraagd en heeft met de DBRC een overleg op het niveau van de minister-president plaatsgevonden.

2.5. Tweede tussenkoms van Jan Bertels

2.5.1. *DBRC*

Jan Bertels zegt verrast te zijn door de repliek van de minister-president over de DBRC.

2.6. Tweede repliek van de minister-president Geert Bourgeois

2.6.1. DBRC

De *minister-president* herhaalt zijn repliek over de DBRC van daarnet.

III. 15 mei 2018: toelichting door Bart Tommelein, minister van Financiën en Begroting

1. Toelichting door minister Bart Tommelein

1.1. Inleiding

Minister *Bart Tommelein* zegt dat hij bij zijn toelichting een presentatie gebruikt, die als bijlage 2 bij het verslag is opgenomen.

In 2017 sloot de Vlaamse begroting terug aan bij een begroting die structureel in evenwicht is. Volgens de laatste cijfers, die het INR op 20 april bekendmaakte, was er zelfs een nominaal begrotingsoverschot van 363,6 miljoen euro.

Bij de begrotingsopmaak 2018 werd de structurele evenwichtsdoelstelling onverminderd aangehouden.

Ook in de voorliggende begrotingsaanpassing 2018 zet de minister deze lijn verder en zorgt hij ervoor dat ook in meerjarig perspectief de budgettaire houdbaarheid van de begroting verzekerd is.

Om na te gaan of de evenwichtsdoelstelling gerespecteerd wordt, wordt – net zoals bij de begrotingsopmaak het geval was – een aantal correcties toegepast. Het gaat om de uitgaven die weliswaar in de begroting zijn opgenomen maar buiten de evenwichtsdoelstellingen worden gehouden. De minister komt hier straks naar aanleiding van het bespreken van het vorderingensaldo op terug.

1.2. Evolutie van de beleidsruimte

In wat volgt, wordt vooreerst de creatie en aanwending van de beleidsruimte besproken.

Dia 4 geeft aan hoe de beleidsruimte is geëvolueerd ten opzichte van de begrotingsopmaak 2018. De dia geeft de evolutie van de ontvangsten en de uitgaven bij constant beleid weer en dit in vergelijking met de cijfers van de begrotingsopmaak 2018.

De ontvangsten stijgen met 390,8 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2018. Vooral de toegenomen gemeenschapsmiddelen en de eigen ontvangsten van de instellingen zijn hier de oorzaak van. Door het wegvallen van het Universitair Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking uit de consolidatieperimeter nemen de inkomsten in beperkte mate af. Het wegvallen van hogergenoemd Universitair Centrum is echter quasi neutraal omdat de uitgaven hierdoor ook afnemen.

De uitgaven stijgen met 361,7 miljoen euro. Dit is te wijten aan:

- 1° de toepassing van de afspraken betreffende de indexparameters, zowel inzake loon- als werkingskredieten, met een totale impact op de uitgaven van +110,8 miljoen euro;
- 2° de actualisatie van beleids- en betaalkredieten als gevolg van een gewijzigde raming van de kredieten bij het zogenaamde constant of ongewijzigd beleid heeft een impact van +251,6 miljoen euro. De toename van de uitgaven bij de instel-

- lingen omwille van hogere eigen ontvangsten zorgt voor een belangrijk deel van deze uitgavenevoluitie. De onderliggende detaillering van deze uitgavenevoluitie en de bijhorende uitleg hierbij vindt men terug in de algemene toelichting en de respectievelijke programmatoelichtingen per beleidsdomein;
- 3° de aanpassing van de consolidatieperimeter, met name het daarnet vermelde wegvallen van het Universitair Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking, leidt tot slot tot een afname van de uitgavenkredieten met 0,3 miljoen euro.

Na verwerking van ontvangsten en uitgaven is er ook nog een beperkte negatieve bijstelling van de impact van de ESR-correcties voor 19,9 miljoen euro en een positieve bijstelling van de verwachte onderbenutting met 182,1 miljoen euro omwille van de bij begrotingsuitvoering 2017 vastgestelde onderbenutting. De minister gaat hier later dieper op in.

Alle vermelde evoluties zorgen in totaliteit voor een bijkomende budgettaire ruimte van 191,3 miljoen euro bij ongewijzigd beleid.

Samen met het beperkte overschot van 11,5 miljoen euro ten opzichte van de evenwichtsdoelstelling bij de begrotingsopmaak 2018, geeft dit aanleiding tot een beleidsruimte van ruim 202 miljoen euro. Op de invulling hiervan komt de minister uiteraard ook terug.

1.2.1. ESR-correcties

Toelichting bij het overzicht van de ESR-correcties (dia 5)

Instellingen van het Vlaams Parlement

De instellingen van het Vlaams Parlement moeten geen begroting voorleggen aan de Vlaamse Regering tijdens de begrotingsronde maar hun begrotingen worden wel geconsolideerd. De budgettaire impact moet dus integraal meegenomen worden voor de berekening van het vorderingensaldo.

Bij de begrotingsopmaak 2018 werd er vertrokken van de hypothese dat de impact op het vorderingensaldo overeenkwam met de toelage. Na indiening van de ontwerpbegroting 2018 bleek dat deze instellingen een negatieve impact op het vorderingensaldo hebben van 477 duizend euro, doordat hun uitgaven hoger lagen dan de som van de toelage en de eigen ontvangsten. Deze impact wordt bij begrotingsaanpassing meegenomen als ESR-correctie die verband houdt met de perimeter.

DBFM Scholen van Morgen

Bij de DBFM Scholen van Morgen is een bijstelling voor de btw op de opgeleverde scholen noodzakelijk. De gestegen correctie voor de btw is te wijten aan de verwachte stijging van het bedrag aan opgeleverde scholen. De bouwuitgaven zelf situeren zich onder de evolutie van de beleids- en betaalkredieten bij constant beleid, omwille van het feit dat de DBFM zelf ondertussen geconsolideerd is.

DBF-project Stelplaatsen Oostende

Daarnaast is er ook nog een positieve ESR-correctie van 2 miljoen euro naar aanleiding van de EDP-notificatie van april. Hierbij werd er namelijk nog een pps-project bij De Lijn retro-actief als overheidsactief geklasseerd. Het betreft het DBF-project Stelplaatsen Oostende waarvoor de raad van bestuur van De Lijn op 25 juni 2014 een DBF-overeenkomst goedkeurde.

A1 A3 ziekenhuisinfrastructuur

Voor de A1 A3 onderdelen van de financiering van ziekenhuisinfrastructuur werd een update van de ESR-aanrekenbare uitgaven gemaakt. De extra ESR-impact van 10,7 miljoen euro situeert zich hoofdzakelijk in een voorzichtigere raming van wegvallende intrestlasten (+10 miljoen euro) en een toename van de toestelfinanciering die bij de begrotingsopmaak 2018 nog via het nieuwe instandhoudingsforfait zou transiteren (+0,7 miljoen euro). De verwachte kasuitgaven worden echter maar met 2,1 miljoen euro verlaagd waardoor de bij de begrotingsopmaak 2018 ingeschreven positieve ESR-correctie van 288,3 miljoen euro daalt met 8,6 miljoen euro naar 279,7 miljoen euro.

Sluis Terneuzen

Voor de Sluis Terneuzen liggen de verwachte uitgaven 12,4 miljoen euro hoger dan bij de begrotingsopmaak 2018, waardoor de ESR-correctie met eenzelfde bedrag verslechtert.

1.2.2. Onderbenutting

Voor de bepaling van de onderbenuttingsraming wordt – zoals gebruikelijk – uitgegaan van de vastgestelde onderbenutting van de laatste twee uitgevoerde begrotingsjaren 2016 en 2017, gecorrigeerd voor eenmalige effecten. Deze oefening resulteert in een onderbenuttingspercentage van 2,18%.

Op een kredietmassa van 29,8 miljard euro komt dit overeen met een bedrag van 651,1 miljoen euro.

Dit bedrag wordt aangevuld met een forfait van 90 miljoen euro aan verwachte onderbenutting op de kredieten van de zesde staatshervorming. Dit forfaitair bedrag is verantwoordbaar, gelet op het feit dat het eveneens de gemiddelde onderbenutting op deze bevoegdheden in 2016 en 2017 betreft.

Op basis van de realisatiecijfers 2016 en 2017 komen we zo op een onderbenuttingsraming van 741,1 miljoen euro voor 2018.

Dit is 149,9 miljoen euro meer dan bij de begrotingsopmaak 2018 werd ingeschat en in feite een rechtstreeks gevolg van het beter dan voorziene begrotingsresultaat 2017.

Deze gehanteerde methode werd in het recente verleden zowel door de SERV als het Rekenhof aanvaard.

Het effect van de volledige consolidatie van de hogescholen en universiteiten op het ESR-vorderingensaldo wordt ook in 2018 neutraal gehouden ten opzichte van de voorziene betoelaging van deze instellingen. Om deze hypothese technisch te verwerken, wordt de onderbenuttingshypothese bijkomend verhoogd met 32,1 miljoen euro ten opzichte van begrotingsopmaak 2018.

In globa wordt de onderbenutting dus met +182,1 miljoen euro positief bijgesteld ten opzichte van de begrotingsopmaak 2018, waardoor de onderbenutting in totaal op 891,1 miljoen euro uitkomt.

1.2.3. Besteding van de beleidsruimte

Zoals daarnet aangegeven, bedraagt de beleidsruimte ten opzichte van de evenwichtsdoelstelling ruim 202 miljoen euro. Hiervan wordt de eenmalige VAK/VEK-buffer tegen onverwachte gebeurtenissen van 47 miljoen euro, die reeds bij de

begrotingsopmaak 2018 was voorzien, verder verhoogd met 100 miljoen euro tot een buffer van 147 miljoen euro.

99,4 miljoen euro wordt uitgetrokken voor nieuw beleid en dit voor eenmalige uitgaven. Door de keuze voor eenmalige beleidsimpulsen wordt het behoud van het begrotingsevenwicht tot het einde van de legislatuur beschermd.

Rekening houdende met deze twee componenten komen we aldus uit op een begroting die structureel in evenwicht is en blijft.

1.2.4. Detailoverzicht eenmalige nieuwe impulsen

Dia 8 en 9 geven het overzicht van de diverse maatregelen weer. In de algemene toelichting en de toelichtingen per programma wordt dieper ingegaan op de besteding van deze middelen.

1.3. Economische parameters

1.3.1. Parameters groei en inflatie

Dia 11 geeft de bij begrotingsaanpassing weerhouden inflatie en groei weer ten opzichte van de bij de begrotingsopmaak gehanteerde parameters.

De verwachtingen voor 2018 zelf worden opwaarts bijgesteld voor zowel bbp-groei (+0,1%) als voor inflatie (+0,5%). Dit resulteert in een positieve bijstelling van de ontvangsten.

1.3.2. Sensitiviteit van de ontvangsten

Dia 12 geeft het effect van de wijziging van de groei- en inflatieparameters op de begroting 2018 weer.

Het is voor iedereen duidelijk dat de economische groei een belangrijke invloed heeft op beleidsruimte waarover de Vlaamse overheid beschikt.

Om de gevoeligheid van de begroting voor de macro-economische ontwikkelingen nog meer te concretiseren, geeft deze slide weer wat het effect op de ontvangsten is wanneer respectievelijk groei en inflatie met 0,1% wijzigt (in plus of min).

Zo heeft een wijziging van de parameter economische groei met 0,1% een impact op de ontvangsten van 25,8 miljoen euro op kruissnelheid.

Een wijziging van de parameter inflatie met 0,1% heeft dan weer een impact van 31,6 miljoen euro op kruissnelheid.

Gelet op de grootteorde van deze bedragen is het ook meteen duidelijk waarom een constante monitoring van ontvangsten en uitgaven nodig is naar aanleiding van wijzigende economische omstandigheden.

1.4. Ontvangsten

1.4.1. Globale evolutie van de ontvangsten

Dia 14 biedt een overzicht van de globale evolutie van de ontvangsten.

De totale ontvangsten voor het begrotingsjaar 2018 bedragen 42,6 miljard euro en nemen zoals daarnet reeds aangegeven toe met 390,8 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2018.

Belangrijkste elementen zijn het Vlaamse luik van de personenbelasting, de transfers vanuit de federale overheid en de gewestbelastingen.

Voor de raming van de opcentiemen op de personenbelasting werd er naar aanleiding van de uitvoeringscijfers 2017 voor geopteerd om over te schakelen naar de raming die gebaseerd is op de HRF-methode. Deze omschakeling zorgt ervoor dat de Vlaamse overheid niet meer afhankelijk is van het inkohieringsritme van de FOD Financiën.

Ook de aftoetsing van de normering gebeurt trouwens volgens deze HRF-methode.

Uiteraard werd de keuze van de begrotingsopmaak 2018 bevestigd om zowel de negatieve bijstelling van het opcentiementarief naar aanleiding van het correct stellen van de financiering van de overkomende bevoegdheden in het kader van de zesde staatshervorming als de negatieve impact van de taxshift op de onderliggende belasting staat niet te compenseren.

De Vlaamse Regering draagt zo bij aan een fiscaal neutrale implementatie van de zesde staatshervorming en werkt tegelijk mee aan de doelstellingen van de taxshift, zonder hiervoor budgettair in het rood te gaan.

Ook de eigen ontvangsten van instellingen die tot de Vlaamse overheid worden gerekend zijn substantieel en nemen bij de begrotingsaanpassing 2018 verder toe. Deze ontvangsten situeren zich voornamelijk bij de agentschappen Vlaamse Sociale Bescherming, De Lijn, het Vlaams EnergieBedrijf en de VMSW en daarnaast ook bij de hogescholen en universiteiten.

1.4.2. Evolutie fiscale autonomie

Dia 14 geeft inzicht in de toename van de fiscale autonomie naar aanleiding van de zesde staatshervorming.

'Fiscale autonomie' is een term die verschillende invullingen kan gegeven worden, maar hier wordt verwezen naar de fiscale ontvangsten waar Vlaanderen zelf vorm aan kan geven.

In deze grafiek wordt de fiscale autonomie gedefinieerd als de som van de opbrengsten uit de gewestbelastingen enerzijds en de gewestelijke opcentiemen op de personenbelasting anderzijds. Deze ontvangsten worden afgezet ten opzichte van de totale ontvangsten van de Vlaamse overheid.

Het is algemeen bekend dat door de zesde staatshervorming een aanzienlijke stijging van de Vlaamse fiscale autonomie door de ontvangsten uit gewestelijke opcentiemen heeft plaatsgevonden.

Voor de begrotingsaanpassing 2018 wordt de fiscale autonomie zo ingeschat op in totaliteit 33,2%.

1.4.3. Gewestbelastingen

Gelet op het inhoudelijke belang van de Vlaamse gewestbelastingen gaat de minister wat dieper in op de voornaamste wijzigingen ervan.

Methodologisch wordt zo te werk gegaan dat voor de gewestbelastingen die de Vlaamse overheid in eigen beheer int, eigen ramingen worden opgesteld door VLABEL. Voor de overige heffingen in deze tabel zijn de cijfers gebaseerd op de ramingen van de FOD Financiën.

De minister licht de evolutie van de verschillende gewestbelastingen toe:

- de registratiebelastingen (verkooprecht, recht op hypotheekvestiging en schenkingsbelastingen) dalen in totaal met 31,8 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2018. Niettegenstaande een volume-effect van 1,8% en een prijseffect van 1,5% stijgen de ESR-ontvangsten uit het verkooprecht slechts met 1,7% ten opzichte van 2017. Dat komt door een kortere doorlooptijd tussen het moment van de akte en verzending van het aanslagbiljet in 2017, wat zorgde voor een eenmalige meerontvangst in 2017. De raming van het verkooprecht maakt abstractie van de hervorming van het verkooprecht. Deze hervorming is namelijk budgetneutraal opgezet. Eventuele anticipatie-effecten worden eveneens geacht budgettair neutraal te zijn in begrotingsjaar 2018 en dit door een verwachte versterkte marktwerking na de inwerkingtreding van het decreet;
- de ontvangsten uit het recht op hypotheekvestiging nemen af met 20,7 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2018. In de tweede jaarhelft 2017 is er een einde gekomen aan het groot aantal herfinancieringen. In 2018 wordt nog een verdere daling voorzien van het aantal hypotheekakten van 2,3% ten opzichte van 2017;
- voor de schenkbelastingen wordt verwacht dat het aantal schenkingen in 2018 stabiliseert op het niveau van 2017. Dat de ESR-ontvangsten ondanks de assumptie van een constant volume en constante prijzen dalen ten opzichte van 2017 is hoofdzakelijk het gevolg van de extra eenmalige ontvangsten in 2017 ingevolge de snellere verwerking van de akten. Ten opzichte van de begrotingsopmaak dalen de ontvangsten met 2,3 miljoen euro;
- de ontvangsten uit erfbelastingen (exclusief fiscale regularisatie) nemen toe met 25,3 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2018. De gemiddelde belasting per overlijden neemt sterker toe dan voorzien bij de begrotingsopmaak 2018;
- de opbrengsten uit fiscale regularisatie worden constant gehouden op het in de begrotingsopmaak voorziene bedrag van 75 miljoen euro;
- de raming van de ontvangsten uit onroerende voorheffing blijft quasi constant ten opzichte van de begrotingsopmaak 2018. Er werd een volledig nieuwe bottom-upraming gemaakt die vertrekt van het ki van aanslagjaar 2016 en die rekening houdt met de nieuwe tarieven naar aanleiding van de overname van de provinciale bevoegdheden;
- de raming van de verkeersgerelateerde gewestbelastingen is gebaseerd op de realisaties over het begrotingsjaar 2017. De raming van de jaarlijkse verkeersbelasting houdt naast de inflatie ook rekening met een positief volume-effect van 2% en een beperkt negatief effect voor de begroting als gevolg van groener aankoopgedrag en technologische verbeteringen van het wagenpark. De raming voor de BIV houdt naast de inflatie rekening met een volume-effect van +0,8%;
- de ontvangsten uit de kilometerheffing nemen toe met 4,2 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2018. Zowel de gemiddelde dagopbrengst als de parameters voor inflatie en groei liggen iets hoger dan voorzien bij de begrotingsopmaak, wat resulteert in een beperkte toename van de ontvangsten.

1.5. Uitgaven

1.5.1. Evolutie beleidskredieten per beleidsdomein

Dia 18 geeft een overzicht van de beleidskredieten per beleidsdomein. In globenemen de beleidskredieten met 641,9 miljoen euro toe.

De sterke stijging bij het beleidsdomein Financiën en Begroting is het gevolg van het optrekken van de bij begrotingsopmaak ingeschreven eenmalige VAK/VEK-bufter tegen onverwachte gebeurtenissen met 100 miljoen euro. Daarnaast is er ook nog de benodigde budgetopstap voor de verwachte overschrijding van de spilindex in september 2018, wat resulteert in een toename van de kredieten met 99,8 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2018.

Op 8 mei jongstleden publiceerde het Federaal Planbureau haar nieuwe vooruitzichten met betrekking tot de overschrijding van de spilindex. Hieruit blijkt dat men de overschrijding reeds in augustus 2018 verwacht. Uiteraard zal er voor deze bijkomende begrotingsimpact gebruikgemaakt worden van de versterkte VAK/VEK-buffer voor budgettaire gebeurtenissen zoals deze.

Het detail van de evolutie bij de andere beleidsdomeinen wordt zowel in de tabel nettobeleidsruimte als in de bespreking per beleidsdomein van de algemene toelichting geduid. Uiteraard wordt dit nog verder besproken in de respectievelijke programmatoelichtingen per beleidsdomein.

1.5.2. Evolutie van de betaalkredieten per beleidsdomein

Dia 19 geeft aan dat, in samenhang met de evolutie van de beleidskredieten, ook bij de betaalkredieten een sterke stijging valt waar te nemen.

Ten opzichte van begrotingsopmaak 2018 gaat het om een bedrag van 561 miljoen euro.

1.5.3. Globale evolutie van beleids- en betaalkredieten

Dia 20 zet de beleidskredieten af tegenover de betaalkredieten, waardoor kan worden vastgesteld dat de beleidskredieten bij de begrotingsaanpassing 372 miljoen euro hoger liggen dan de betaalkredieten.

Het verschil tussen de beleids- en betaalkredieten neemt lichtjes toe ten opzichte van de begrotingsopmaak omwille van een actualisatie van een aantal betaalkalenders bij ongewijzigd beleid en de visualisatie van de overgedragen vastleggingskredieten bij de te consolideren instellingen die in 2018 aangewend zouden worden.

1.6. Vorderingsaldo

Door het in rekening nemen van alle ontvangsten en uitgaven kan het vorderingsaldo worden berekend en de evenwichtsdoelstelling worden afgetoetst.

Zoals eerder aangegeven, blijft de Vlaamse begroting ook na de begrotingsaanpassing structureel in evenwicht.

Dia 21 geeft de berekening weer.

Bij het aftoetsen van de evenwichtsdoelstelling worden, net zoals bij de begrotingsopmaak 2018, vier elementen niet in rekening gebracht.

Deze vier elementen staan dus wel degelijk in de begroting, maar er wordt abstractie van gemaakt om na te gaan of de Vlaamse begroting structureel in evenwicht is:

- 1° in 2018 wordt ten aanzien van de evenwichtsdoelstelling een eenmalige correctie van 1005 miljoen euro toegepast voor het effect van de herziening van de autonomiefactor (afrekening 2018) in dat desbetreffende jaar. Ook de HRF maakt deze correctie;
- 2° de impact van de bouwkosten gerelateerd aan de Oosterweelverbinding ten belope van 76 miljoen euro wordt eveneens geneutraliseerd. De Vlaamse Regering beschouwt deze investering als een eenmalige investering met groot economisch belang op zowel lokaal, regionaal, landelijk als euregionaal niveau. Gelet op het bijhorende directe terugverdienmodel kunnen we in dit verband ook verwijzen naar een opmerking die de HRF in haar advies van maart 2018 maakt. Zo geeft de HRF namelijk voor het eerst aan dat over een specifieke behandeling

- voor groeiverhogende investeringen met direct toewijsbare inkomsten kan worden nagedacht;
- 3° daarnaast wordt veiligheidshalve ook de ingeschatte potentiële impact van de investeringsuitgaven met betrekking tot de A1/A3 ziekenhuisinfrastructuur, die reeds voor de bevoegdheidsoverdracht hadden moeten aangerekend worden, buiten de begrotingsdoelstelling gehouden. De potentiële impact wordt nog steeds op 40 miljoen euro ingeschat. Naar aanleiding van de begrotingsopmaak 2019 zal evenwel bekeken worden of deze correctie blijvend aangehouden moet worden;
- 4° ook van het negatief begrotingseffect van de schuldovername van gemeenten in het kader van de vrijwillige fusies, ten belope van 97 miljoen euro, wordt abstractie gemaakt. Deze correctie is verantwoord, gelet op het feit dat dit negatief effect tot een even groot positief effect bij de gemeenten leidt. Dit werd ook reeds expliciet door de HRF beaamd via een brief die de minister hieromtrent op 20 november 2017 mocht ontvangen.

1.7. Evolutie van de geconsolideerde schuld en de financieringsbehoeften

1.7.1. Evolutie van de geconsolideerde schuld

De geraamde geconsolideerde brutoschuld bedraagt eind 2017 23,4 miljard euro. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2016 (dia 23).

Deze – ietwat verrassende – daling kan grotendeels verklaard worden door het nominaal begrotingsoverschot en de inhaalbeweging die in 2017 werd doorgevoerd op het vlak van de inning van de onroerende voorheffing.

Niettegenstaande de beperkte daling in 2017 wordt tegen het einde van 2018 opnieuw een toename van de geconsolideerde schuld verwacht met ongeveer 1,4 miljard euro.

Ten opzichte van de begrotingsopmaak wordt nu een positieve impact verwacht van het recent goedgekeurde decreet betreffende de optimalisatie van het beheer van de financiële activa van de Vlaamse overheidsentiteiten (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18 nr. 1538/3). Door dit decreet worden bepaalde instellingen verplicht om hun overvloedige liquiditeiten te beleggen in de directe schuld.

Dit decreet zou tot een beperking van de geconsolideerde schuldevolutie met 600 miljoen euro kunnen leiden. Het dient benadrukt dat dit een zeer rudimentaire prognose betreft. Veel zal afhangen van het aantal beleggingen dat tegen het jaareinde vrijkomt bij de betrokken instellingen. De desbetreffende bevragingen lopen momenteel.

1.7.2. De financieringsbehoefte zonder directe financiering

Voor het bepalen van de financieringsbehoefte van de Vlaamse ministeries maakt de minister een onderscheid in de financieringsbehoeften zonder en met directe financiering.

De financieringsbehoefte zonder directe financiering ontstaat door volgende factoren:

- 1° het herfinancieren van aflopende schulden;
- 2° het nominaal begrotingsresultaat, evenwel gecorrigeerd voor de doorgevoerde ESR-correcties in het kader van verstrengd Europees begrotingstoezicht, de gespreide kasmatische afrekening van de vaststelling van de definitieve autonomiefactor in 2018, de bouwuitgaven bij BAM en de schuldovername van de gemeenten;

- 3° het netto-effect van ESR-8- en enkele ESR-9-uitgaven van ministeries en CFO-leden;
- 4° tot slot zorgt het decreet inzake het beheer van financiële activa voor een neerwaartse bijstelling van de financieringsbehoefte met 600 miljoen euro.

Als we al deze effecten in rekening brengen, komen we op een totale bruto financieringsbehoefte van 725 miljoen euro. Netto neemt de schuld van de ministeries af met 33 miljoen euro.

IV. 22 mei 2018: voorstelling en bespreking van het verslag van het Rekenhof over de begrotingsaanpassing 2018

1. Toelichting bij het verslag door raadsheer Jan Debucquoy

1.1. Commentaar op de algemene begrotingssituatie

Jan Debucquoy, raadsheer van het Rekenhof, stelt dat het Rekenhof over het algemeen verheugd is over de begrotingssituatie (presentatie als bijlage 3). Er is eindelijk budgettaire ruimte en die is te danken aan de gunstige conjunctuur en de begrotingsinspanningen van de voorgaande jaren. De gedane inspanningen zijn niet te onderschatten:

- het wegwerken van de overheidstekorten ingevolge de financiële en economisch crisis;
- het opvangen van de 2,5 miljard euro saneringsbijdrage die van de gewesten is gevraagd in het kader van de zesde staats hervorming;
- het wegwerken van het tekort voor de Vlaamse Gemeenschap dat het gevolg is van de weerslag van de federale taxshift op de middelen van de Vlaamse Gemeenschap.

Ook de Hoge Raad voor Financiën heeft in zijn laatste advies het geleverde werk gewaardeerd. Nieuw in de positie van de HRF is dat de HRF nu van oordeel is dat gewesten en gemeenschappen waar er een begrotingsoverschot gerealiseerd is, de teugels enigszins mogen vieren en mogen evolueren naar een begrotingsevenwicht. Voorheen werd vaak aangeraden om begrotingsoverschotten te blijven nastreven.

Er is ook bijzondere aandacht voor de lokale overheden in het rapport van de HRF. Ook zij slagen er globaal in Vlaanderen, Wallonië en Brussel in om een begrotingsevenwicht aan te houden en dat noemt de spreker een positieve evolutie. Eventuele tekorten bij lokale besturen moeten in eerste instantie door het betrokken gewest weggewerkt worden conform het samenwerkingsakkoord van 13 december 2013.

1.2. Positieve evoluties sinds de begrotingsopmaak 2018

Het verslag van het Rekenhof bij de initiële begroting 2018, van november 2017, somt veel positieve punten en verbeterpunten op. Ze blijven nog altijd gelden. De spreker zal ze niet meer herhalen.

1.2.1. Kwaliteit van de begroting gaat erop vooruit

Sindsdien zijn duidelijk verdere stappen gezet naar een bijkomende verhoging van de kwaliteit van de begroting. In de voorbije jaren heeft zich het streven naar een zo kwaliteitsvol mogelijke begroting duidelijk doorgezet, aldus het Rekenhof, en dat zowel bij voorbereiding, opmaak en documentering (begrotingsstukken). De werkgroepen Leesbaarheid, Prestatiebegroting en Codificatie, waarvan het Rekenhof deel uitmaakt samen met het Vlaams Parlement, zullen verdere stappen zetten naar een nog leesbaarder en meer transparante begroting.

1.2.2. Voorzichtige en transparante raming van de ontvangsten

In het verslag bij de aanpassing van de begroting zijn er geen opmerkingen bij de raming van de ontvangsten. Ze zijn over het algemeen voorzichtig, transparant en uitvoerig toegelicht en kunnen volgens Jan Debucquoy gelden als een zeer goed praktijkvoorbeeld voor andere overheden.

Vooraf de positieve evolutie in de toelichting bij de raming van de gewestelijke belastingen valt op.

1.2.3. Optimalisatie kas- en schuldbeheer

Derde positief punt is dat er stappen zijn gezet in het kader van een optimalisatie van kas- en schuldbeheer. Daarbij wordt gerefereerd aan de implementatie van het recent goedgekeurde decreet betreffende de optimalisatie van het beheer van de financiële activa van de Vlaamse overheid. Dat heeft geleid tot een beperking van de geconsolideerde schuld van de Vlaamse Gemeenschap ten belope van 600 miljoen euro voor 2018.

1.3. Aanbevelingen bij begrotingsoverschotten

In een periode van goede conjunctuur zijn gemakkelijker begrotingsoverschotten te realiseren, aldus de spreker. Met het oog op die luxepositie geeft het Rekenhof graag enkele aanbevelingen met betrekking tot periodes van begrotingsoverschotten.

1.3.1. Naleving Europees begrotingskader, ook voor strategische investeringen

In eerste instantie is het van belang om maximaal het Europese begrotingskader te respecteren, ook voor strategische investeringen. Bij SERV, Nationale Bank en Hoge Raad voor Financiën is er een grote consensus over het vragen van flexibiliteit voor strategische investeringen, maar in afwachting van een standpuntbepaling van de Europese Commissie kan men de bouwkosten van Oosterweel niet in mindering brengen om de normnaleving te toetsen. Alleen zo is de nodige goodwill te creëren bij dat orgaan.

De case rond Oosterweel noemt de spreker zeer goed uitgewerkt, maar de boot van 'strategische investeringen' wordt stilaan overladen. De andere gewesten proberen die ook te vullen. In Italië stipuleert het zeer recente regeerakkoord simpelweg dat alle overheidsinvesteringen buiten de Europese normnaleving gerealiseerd zullen worden. Het Rekenhof wijst erop dat een hoge economische groei leidt tot extra budgettaire ruimte voor investeringen binnen het normatief begrotingskader. Bovendien, als in de toekomst (eind 2018-begin 2019) de Europese Commissie het middellange termijnobjectief voor de periode MTO 2020-2022 positief herzielt, dan komt er extra ruimte voor investeringen binnen het normatief begrotingskader voor de periode 2020-2022.

1.3.2. Streven naar akkoord in Overlegcomité over de verdeling van de individuele instellingen

Het zou bij begrotingsevenwicht tevens gemakkelijker moeten zijn om te streven naar een akkoord in het Overlegcomité over de verdeling van de individuele doelstellingen. Dat is niet meer gelukt sinds het samenwerkingsakkoord is afgesloten op 13 december 2013 voor de periode erna (2014-2018). Een samenwerkingsakkoord moet implementeerbaar zijn en als beste leerling heeft de Vlaamse minister ook belang bij een dwingende verdeling van de begrotingsdoelstellingen bij alle deeloverheden.

1.3.3. *Meevallers in de begroting moeten aangewend worden voor de afbouw van overheidsschuld*

Er zijn drie beleidsopties inzake begrotingsoverschotten. Ze kunnen aangewend worden voor schuldafbouw, voor lastenverlaging als cash back aan de individuele belastingbetaler, of voor dringender maatschappelijke noden. Eenmaal de keuze gemaakt bij de opmaak van de begrotingen, kunnen eventuele extra meevallers (kasoverschotten) alsnog prioritair ingezet worden voor de afbouw van de overheidsschuld, aldus het Rekenhof. Dit wordt ook geadviseerd door de Europese Commissie en sluit aan bij het traject dat de Vlaamse overheid in de periode vóór de financiële crisis heeft toegepast, tussen 1990 en 2008. De minister bracht de aanbeveling al in de praktijk bij de gerealiseerde begrotingsoverschotten in 2017.

1.4. Respecteren prerogatieven Vlaams Parlement

Het Rekenhof waarschuwt ervoor om bij de besteding van de begrotingsoverschotten zeker de prerogatieven van het Vlaams Parlement te respecteren. Van het Vlaams Parlement wordt een soort van volmacht gevraagd om beleidskredieten ten bedrage van 360 miljoen euro vrij te bestemmen (zie dia 7 van de presentatie in bijlage 3). De omschrijving blijft zeer vaag. Het zou gaan om "gebeurlijk onverwachte gebeurtenissen of mogelijke tegenvallers". Dat sloeg voordien enkel op betalingskredieten maar is uitgebreid naar beleidskredieten. De provisie onder de noemer 'onbestemd' voor de beleidskredieten stond al op 247 miljoen euro. Daarbij opgeteld wordt dan de provisie uit de mogelijkheid om het overschot van vastleggingsmiddelen toe te wijzen aan de provisie investeringsmiddelen en vrij te besteden middelen op het ogenblik van de begrotingsopmaak 2018, die in november 2017 geraamd was op 72 miljoen euro na aftrek van de bestemming Sluis Terneuzen en Plantentuin. In de aanpassing 2018 worden die bedragen verhoogd met 44,3 miljoen euro. Al die bedragen samen leveren een vrij te besteden beleidsruimte van 360 miljoen euro. Het parlement heeft dan geen zicht op de aanwending daarvan. Dat lijkt het Rekenhof een hoog bedrag.

1.5. Diverse aandachtspunten: aanbevelingen voor de werkgroep Leesbaarheid

In het verslag worden voorbeelden gegeven waar nog punctuele verbeteringen inzake leesbaarheid mogelijk zijn. De reeds geleverde inspanningen om de leesbaarheid te verhogen, worden uitdrukkelijk gewaardeerd.

Diverse overdrachtsbepalingen zijn aan evaluatie toe. Niet gebruikte beleidskredieten mogen in principe niet worden overgedragen naar een volgend jaar, maar daarop zijn heel wat uitzonderingen te bespeuren, via begrotingsruiters. In het bijzonder wordt dan verwezen naar de PMV-dochter TINA, die staat voor Transformatie, Innovatie en Acceleratie. In de periode 2010-2011 had de Vlaamse Regering in dat verband 200 miljoen euro bestemd. In 2018 is nog altijd 115 miljoen euro niet vastgelegd. Het saldo is steeds overgeheveld. De redenen van die overdrachten zijn onbekend. Het Rekenhof vraagt om de overdrachtsbepalingen opnieuw te evalueren. Ondanks een ruim overschot van vastleggingskredieten wordt opnieuw een krediet ingeschreven voor kapitaalsverhoging terwijl er voldoende ruimte is.

Derde aandachtspunt voor de werkgroep is te ijveren voor een rationalisatie van begrotingsfondsen. Naar aanleiding van het voorgaande verslag zijn al inspanningen geleverd. Het principe van het begrotingsfonds moet voor het Rekenhof een uitzondering blijven en dus moet minutieus uitgemaakt worden welke fondsen in de toekomst al dan niet nodig zijn.

Volgend pijnpunt is het grote aantal begrotingsruiters in de ontwerpen, die afwijkingen zijn op de algemene begrotingsprincipes. Ook die moeten uitzonderlijk en beperkt blijven, aldus Jan Debucquoy, omwille van de leesbaarheid van de

begroting. Het is momenteel niet gemakkelijk om te weten welke kredieten zijn ingeschreven op een specifieke BA: eerst moet men kijken naar de kredieten in de uitgavenbegroting, vervolgens moet men dit correct interpreteren en dus op de hoogte zijn van de algemeen geldende regels van herverdeling en overdrachten van kredieten (Rekendecreet) en tot slot heel aandachtig de eventuele uitzonderingen op deze begrotingsregels (begrotingsruiters) lezen bij het begin van de uitgavenbegroting. Dat maakt alles moeilijk leesbaar.

Zoals al aan de orde is gesteld in de werkgroep Prestatiebegroting, mag de evolutie naar een prestatiebegroting niet gepaard gaan met een verlies van informatie over de ingezette middelen.

1.6. Punctuele opmerkingen

Het Rekenhof heeft een rist punctuele opmerkingen, die voornamelijk opvolging vereisen in de respectieve vakcommissies. De top drie geeft de spreker graag mee.

1.6.1. *Zijn er voldoende kredieten voor VFLD en VLIF en niet te veel voor renovatiepremies?*

De vraag rijst of er wel voldoende kredieten zijn ingeschreven voor het Vlaams Fonds Lastendelging. Er zijn geen kredieten voorzien voor de schadedossiers die niet het gevolg zijn van natuurrampen. Een jaarlijks herhaalde opmerking is dat men betwijfelt of er voldoende budget is voor de lopende verbintenissen van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds.

1.6.2. *Gelijkschakeling werkingsmiddelen kleuteronderwijs en lager onderwijs*

Voorts wijst het Rekenhof op het recente decreet tot herziening van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 dat erin voorziet de werkingsmiddelen van kleuter- en lager onderwijs gelijk te schakelen. Een eerste opstap was vooropgesteld in 2017 ten belope van 10 miljoen euro. Er is geen tweede opstap voor 2018 opgenomen, ondanks dat de gelijkschakeling berekend is op 60 miljoen euro.

1.6.3. *Blijvende monitoring uitgaven zorgvernieuwing VAPH is nodig*

Ten slotte wordt ook gewezen op de uitgaven voor zorgvernieuwing. De Vlaamse Regering liet pas een audit uitvoeren met het oog op een analyse van de kostendrijvers. Er zijn diverse maatregelen genomen om een toekomstige stijging beperkt te houden. Er is een tekort aan middelen ten belope van 35,1 miljoen euro dat men wil opvangen vanuit de redenering dat er uitbreidingsmiddelen zijn verstrekt voor het budget zorgvernieuwing waarop in de loop van het jaar allicht voldoende onderbenutting zal gelden (opstart wordt verspreid over het jaar). Dat vergt nauwgezette monitoring, aldus de raadsheer.

2. Repliek van minister Bart Tommelein

2.1. Inleiding

Minister *Bart Tommelein* start met het Rekenhof te bedanken voor hun omstandig verslag omtrent de aanpassing van de begroting 2018. Hij meent te mogen concluderen dat het Rekenhof het Vlaamse begrotingsbeleid op grote lijnen onderschrijft. In het kader van de plicht om de louter formele toetsing van het begrotingskader te doen, stelt hij verheugd vast dat ook daar het Rekenhof erin slaagt om de nodige nuance aan te brengen. De minister acht het opportuun dit wat meer in de verf te zetten.

2.2. Lening aan De Warande

Hoofdpunt in de kritiek in de pers op de begrotingsaanpassing 2018 betrof een opmerking die niet eens aan het Vlaams Parlement gericht was, maar specifiek aan het Departement Financiën en Begroting. In de zuiver formele opmerkingen van het verslag aan het departement wordt meegegeven dat het omwille van transparantie en boekhoudkundige orthodoxie aanbeveling verdient om de lening aan de vzw De Warande enerzijds effectief terug te betalen en anderzijds de lidgelden voor de leidend ambtenaren hetzij op de kabinetsbegrotingen, hetzij op de begroting van de betrokken entiteiten te begroten.

Het Rekenhof vraagt niet de stopzetting van de overeenkomst, gestoeld op de gekende en gebruikelijke juridische figuur van schuldvergelijking. De vraag richt zich op een boekhoudkundig correcte begroting van de transactie. De Vlaamse Regering neemt zich daarom voor om vanaf 2019 jaarlijks een terugbetalingsontvangst en een identieke uitgave voor lidgelden in de begroting in te schrijven. Op basis van een voorwaarde uit het begrotingsakkoord, verleend door de minister van Begroting, is tevens een vijfjaarlijkse evaluatie ingebouwd in de overeenkomst. Als de doelstelling niet meer wordt gehaald, moet de lening in één keer worden terugbetaald.

2.3. Aanleg van begrotingsbuffers

Een tweede opmerking gaat over de aanleg van buffers, waarmee de Vlaamse Regering zogenaamde blanco cheques zou uitschrijven. In samenhang met het buiten begrotingsdoelstelling houden van de Oosterweelverbinding, zouden de aanleg van begrotingsbuffers de begroting volgens sommigen zelfs een stevige 'flou artistique' geven, aldus de minister. Hij stelt evenwel dat die buffers al enkele jaren bestaan, zoals ook blijkt uit het rapport van het Rekenhof.

Het Rekenhof geeft in eerste instantie aan dat in 2017 een VAK/VEK-buffer van 100 miljoen euro was aangelegd voor gebeurlijke onverwachte gebeurtenissen. Die buffer 2017 is uiteindelijk naar aanleiding van de politieke bespreking van de begrotingsopmaak 2018 verdeeld. De tabel met de verdeling maakte integraal deel uit van de begrotingsbrochure bij de septemberverklaring 2018. Bij de begrotingsopmaak 2018 is een nieuwe buffer van 47 miljoen euro aangelegd voor gebeurlijke onverwachte gebeurtenissen. Die wordt versterkt met 100 miljoen euro.

Voor de nieuwe buffer is al een eerste bestemming gekend. De spilindex zou reeds in augustus in plaats van in september overschreden worden. Dat geeft al snel aanleiding tot aanwending van de buffer ten belope van ongeveer 40 miljoen euro. De resterende ruimte op de buffer komt zo op min of meer gelijk niveau als in 2017.

Het Rekenhof vermeldt nog dat ook enkele andere elementen een begrotingsrisico inhouden, hoewel er nog geen concreet budget voor kan worden voorzien. Zo stipt men aan dat bij het VFLD, net als in 2017, enkel budget is uitgetrokken voor rampen. Voor pensioendossiers en andere schadedossiers zou er geen budget zijn. Nochtans zijn in 2017 voor dergelijke dossiers uitgaven geregistreerd ten belope van 46,9 miljoen euro.

Wat met de omzetting van de VEK-provisie voor betaalincidenties van 100 miljoen euro in een VAK/VEK-buffer in het kader van de begrotingsmonitoring? Voor het verstrekken van een bijkomende werkingstoelage aan een rechtspersoon zoals het VFLD moet er ook een VAK-component in de kredieten zitten. Een bijkomende werkingstoelage is niet per definitie voor nieuw beleid bestemd, maar kan ook noodzakelijk zijn om reeds eerder aangegane engagementen te honoreren.

Het Rekenhof wijst zo ook op de noodzaak aan permanente monitoring van de uitgaven van het VAPH om budgetoverschrijdingen bij de afrekening van voorgaande werkingsjaren te vermijden. De minister duidt dat als de enige en zuiver technische reden voor de omzetting van de VEK-provisie in een VAK/VEK-provisie.

De Vlaamse Regering heeft volgens minister Tommelein niet zomaar een vrijgeleide in haar werking, al wordt dat volgens hem wel gesuggereerd. Hij wijst op het wettelijk kader voor de uitvoering van de begroting. Zo kan de Vlaamse Regering, zonder decretale onderbouwing, onder meer geen nieuwe subsidieregelingen uitwerken. De provisie kunnen bovendien enkel herverdeeld worden via een besluit van de Vlaamse Regering. Alle beslissingen worden na afloop van de Vlaamse Regering gecommuniceerd en de documenten zelf zijn de week erna raadpleegbaar. Daaruit moet blijken dat de Vlaamse Regering tot nader order geen blanco cheques kan en zal uitschrijven.

Ook voor de provisie voor FFEU-uitgaven ten belope van 44,3 miljoen euro is het verhaal volgens de minister vrij eenvoudig. In de lopende legislatuur geldt de politieke afspraak dat de eerste 5 miljoen euro van de FFEU-afroaming bestemd is voor de Plantentuin van Meise. De volgende 100 miljoen euro is bestemd voor Mobiliteit en Openbare Werken. In de meerjarenraming is tevens in een betaalimpact voor de jaarlijkse toewijzing van 105 miljoen euro voorzien. De bevoegde ministers moeten zelf de kredieten opvragen.

De decretaal ingeschreven FFEU-afroaming 2017 leverde slechts 60,7 miljoen euro op. De Vlaamse Regering legde daarop conform de politieke afspraken en de meerjarenraming een bijkomende provisie aan van 44,3 miljoen euro om zo weer op 105 miljoen euro uit te komen. Geen blanco cheque of flou artistique, aldus de minister.

2.4. Het buiten begrotingsdoelstelling houden van de Oosterweelverbinding

Laatste punt van kritiek betreft het buiten begrotingsdoelstelling houden van de Oosterweelverbinding. De Vlaamse Regering wil een verantwoord begrotingsbeleid voeren, met als doelstelling een structureel evenwicht. Het uitvoeringsresultaat 2017 laat voor de Vlaamse begroting alvast zowel structureel als nominaal een overschot zien, terwijl persartikelen van 2016 nog gewag maakten van een Vlaamse Regering die in het rood ging gaan ten belope van 1 miljard euro. De Vlaamse Regering meent dat het buiten begrotingsdoelstelling houden van de Oosterweelverbinding dat structureel begrotingsevenwicht niet in gevaar brengt. Minister Tommelein herinnert eraan dat in de voorbije jaren al heel wat instanties die visie zijn bijgetreden.

De federale overheid heeft, in samenspraak met de gemeenschappen en de gewesten, onderhandelingen opgestart met de Europese Commissie over de flexibiliteit inzake structurele hervormingen en strategische investeringen. Die onderhandelingen stoelen op de position paper die is goedgekeurd door het Overlegcomité op 28 maart 2018. Ook de Oosterweelverbinding past binnen het kader dat in de position paper naar voren wordt geschoven.

Nieuw en belangrijk feit waarop door het Rekenhof de aandacht wordt gevestigd, is de opmerking van de HRF in zijn advies van maart 2018. Die stelt dat men kan nadenken over een specifieke behandeling van investeringsuitgaven waaraan toewijsbare inkomsten verbonden zijn, om zo de budgettaire neutraliteit doorheen de tijd te garanderen. De Vlaamse Regering kan met het oog daarop alleen maar vaststellen dat een van de meest gerenommeerde instellingen van het land voor wat overheidsfinanciën aangaat, inziet dat het Oosterweeldossier verdedigbaar is, gelet op het tolterugverdienmodel dat eraan wordt gekoppeld.

2.5. Financieringsovereenkomst met de nv BAM

Het Rekenhof formuleerde voorts een opmerking met betrekking tot het financiële model dat de Vlaamse Regering als basis hanteerde in de verantwoording voor de opmaak van de financieringsovereenkomst met de nv BAM. Terecht wordt volgens de minister verwezen naar de haalbaarheid en robuustheid van de business case rond het financiële model voor de bouw van de Oosterweelverbinding. Dat model resulteert in goede financiële parameters en de schulden kunnen binnen de in aanmerking genomen termijn van 35 jaar na aanvang van de exploitatie afgelost worden. Sensitiviteitsanalyses tonen aan dat het financiële model bestand is tegen hogere bouwkosten, hogere financieringskosten en lagere toelinkomsten, ook als die risico's zich gelijktijdig voordoen.

Enige opmerking van het Rekenhof betreft het feit dat eventuele wijzigingen aan de toelinkomsten door de aangepaste infrastructuur en verkeersstromen in het kader van het Haven tracé nog niet in kaart zijn gebracht. Daarbij verliest het Rekenhof volgens de minister een belangrijk element uit het oog. Het financiële model vertrekt van het uitgangspunt dat het verkeer sowieso via een van de drie tunnels de Schelde moet kruisen. Dat maakt het mogelijk de tol op de drie Scheldekruisingen zo te differentiëren dat een door de Europese Tolrichtlijn aanvaarde gemiddelde opbrengst over het netwerk bekomen wordt. Zelfs al wijzigen de verkeersstromen dus gedeeltelijk, dan nog is de tarifiering zo aan te passen dat de nodige inkomsten gehaald worden.

2.6. Aandacht voor wat goed gaat

Minister Tommelein belicht als afsluiter graag wat goed gaat, al erkent hij dat er terecht de nodige aandacht moet zijn voor de hogervermelde punten.

Het Rekenhof wijst op de gestage kwaliteitstoename in de voorgaande jaren van de begrotingsdocumenten en de toelichting in het bijzonder. Heel specifiek wordt de transparante toelichting van het beleidsdomein Financiën en Begroting in de kijker gezet.

Ook wat betreft de rapportering inzake begrotingsfondsen wordt een duidelijke verbetering vastgesteld.

Inhoudelijk wordt opgemerkt dat zowel de HRF als de Europese Commissie aanbevelen om meevallers in de begroting te gebruiken voor een versnelde afbouw van de overheidsschuld. De keuze van de Vlaamse Regering om het nominaal overschot 2017 voor schuldafbouw aan te wenden, past in dat kader.

3. Debat over het verslag van het Rekenhof bij de begrotingsaanpassing 2018

3.1. Tussenkomen van Jan Bertels

Jan Bertels kan niet ontkennen dat er positieve elementen te noteren zijn.

3.1.1. Vertaling bijkomende impact taxshift in de begrotingen van de federale overheid en die van de gewesten

Jan Bertels merkt op dat de federale minister van Financiën intussen vervroegd een deel van de lasten van de taxshift wil doorschuiven naar de deelstaten, ten belope van 460 miljoen euro. Dat is zo opgenomen in het Belgische ontwerp van stabiliteitsprogramma dat aan Europa is doorgestuurd. Het lid is blij te zien dat minister Tommelein die ingreep van zijn federale collega en de cijfers niet heeft

overgenomen in de Vlaamse begroting. Betekent dat dat de geconsolideerde begroting die aan Europa is overgemaakt dubbelzinnig is?

3.1.2. Gewijzigde aanrekeningsregels inzake de ontvangsten uit de personenbelasting

Met betrekking tot de opcentiemen en de overgang van getransactionaliseerde kas naar de methodologie van de HRF ziet het lid in het uitvoeringsrapport van begroting 2017 dat er een versnelling is van het inkohieringsritme november-december 2017, met potentieel effect voor 2018. Wordt dat volledig weggewerkt door toepassing van de methodologie van de HRF?

3.1.3. Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013 wordt niet uitgevoerd

Het Rekenhof moet vaststellen dat men er niet in slaagt het samenwerkingsakkoord van 13 december 2013 uit te voeren. Men kan enkel akte nemen van elkaars begrotingen.

3.1.4. Oosterweel

Voor de correctie met betrekking tot de werken voor de Oosterweel hoopt sp.a dat men de flexibiliteitsclausule alsnog kan afdwingen van Europa. De partij heeft die visie steeds gesteund.

3.1.5. Beschikbare beleidsruimte

De beschikbare beleidsruimte zou vooral voortvloeien uit de toegenomen onderbenutting. Wat betreft de met 32,1 miljoen euro toegenomen onderbenutting voor hogescholen en universiteiten wil het lid inzicht in de onderbouwing daarvoor. De minister haalt aan dat er neutraliteit moet zijn. Is dat een doel of een onderbouwd feit?

3.1.6. Impact decreet betreffende de optimalisatie van het beheer van de financiële activa van de Vlaamse overheidsentiteiten

Door de inwerkingtreding van dit decreet wordt rekening gehouden met een positief effect van 600 miljoen euro op de directe schuld. Dat is een voorlopig cijfer. Hoe is dat berekend?

3.1.7. Fiscale regularisatie

Voor de fiscale regularisatie zijn de cijfers voor uitvoering van de begroting 2017 bijgesteld van 25 naar 10 miljoen euro. Toch behoudt de minister de 75 miljoen euro voor 2018, ook bij de begrotingsaanpassing. Als reden wordt aangegeven dat er een aantal dossiers zijn ingediend eind 2017, die effect zullen hebben in 2018. Is er een bijkomende onderbouwing voor deze ontvangstenraming?

3.1.8. Aanleg van begrotingsbuffers

Welke schuldafbouw en/of investeringsuitgave beoogt men met de provisie van 44,3 miljoen euro waarvan sprake in het kader van de buffers? Wat met de provisie ten behoeve van de opstap van onderzoek en ontwikkeling die in 2017 in de begroting was opgenomen? Die is niet uitgevoerd. Is die hernomen in de begrotingsaanpassing 2018 of is die 46 miljoen euro weggevallen?

3.1.9. *Lening aan vzw De Warande*

Wat betreft de lening aan De Warande herinnert Jan Bertels zich uit het antwoord op zijn schriftelijke vraag (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2017-18, nr. 228 aan minister Bart Tommelein) dat in 2019 niet met begrotingsruiters zou worden gewerkt. Er zou een ontvangst worden ingeschreven in de middelenbegroting. Waar worden die ontvangsten ondergebracht? Komen daar ook uitgavenkredieten tegenover te staan? Het lid merkt op dat er wel eens discussie kan ontstaan inzake de ESR-code 'kredietverlening aan privébedrijven'.

In het antwoord op de schriftelijke vraag leest hij tot tweemaal toe "in samenspraak met de minister-president". Zegt de minister van Financiën daarmee dat hij eigenlijk zijn begrotingsregels niet wil volgen maar dat dat is gebeurd in samenspraak met de minister-president? Zelf verwacht het lid dat de minister repliceert in naam van de Vlaamse Regering.

3.1.10. *Meerwaarde van 75 miljoen euro vastleggingskredieten voor TINA*

Van het Rekenhof wil het lid nog weten wat men bedoelt met de opmerking inzake de kapitaalsverhoging bij TINA, met name dat de vastleggingskredieten ten belope van 75 miljoen euro overbodig zijn.

3.2. Tussenkost van Björn Rzoska

Björn Rzoska ziet eveneens positieve punten.

3.2.1. *Vorderingensaldi en perscommunicatie*

Algemeen ketst het lid alvast de opmerking over het tekort ten belope van een miljard euro dat werd vooropgesteld terug. Hij las op pagina 66 in de algemene toelichting voor de voorliggende begrotingsaanpassing dat er een vorderingstekort is van meer dan een miljard euro. Ongeacht de toepassing van een aantal correcties die dan de evenwichtsdoelstelling moeten waarmaken, blijft dat nominaal tekort op het vorderingensaldo een feit. Het lid merkt nog op dat het wel degelijk om een evenwichtsdoelstelling gaat en dat Europa dat gegeven niet kent. Hij heeft begrip voor bepaalde redeneringen van de minister en de opmerkingen van het Rekenhof en communiceerde dit keer dus niet over het tekort. Europa overtuigen van het strategisch en economisch belang van de Oosterweel wordt een zware dobber, meent Björn Rzoska.

3.2.2. *Blanco cheque en de aanleg van buffers*

Met de begrotingsaanpassing 2018 vraagt de minister een blanco cheque aan het parlement, stelt het lid overtuigd. Hij ziet wel waar de middelen zitten en weet dat de economie groeit. Er is een kantelpunt te zien en men kan op zoek naar doelen voor de overschotten en invulling voor de budgettaire ruimte. Bij optelling van de buffers moet Björn Rzoska het Rekenhof wel gelijk geven. Hij refereert aan de toename van de buffer voor gebeurlijke onverwachte gebeurtenissen die oploopt tot 147 miljoen euro.

De verhoging met 135 miljoen euro eind 2017 op deze buffer waarop dan de middelen werden uitgedeeld binnen de regering, doet de wenkbrauwen fronsen. In de afrekening is zelfs een overbenutting geregistreerd. De buffer is in 2017 ten belope van 172 miljoen euro aangesproken. Er is geen concreet zicht op welke uitgaven zullen worden aangerekend. Bovendien is er nog een tweede buffer voor gebeurlijke uitgaven in het kader van de begrotingsmonitoring. Met het antwoord inzake het FFEU neemt het lid ter zake vooralsnog genoegen, maar hij krijgt graag meer

concreet zicht op wat de plannen zijn met de 360 miljoen euro aan beleidskredieten.

3.2.3. *Vroegtijdig doorschuiven lasten taxshift*

Björn Rzoska sluit zich aan bij de vraag met betrekking tot het vervroegd doorschuiven van de lasten uit de taxshift naar de gewesten. Is er een vraag gekomen en hoe is de Vlaamse Regering daarmee omgesprongen? Het lid heeft begrepen dat het akkoord binnen het Overlegcomité over de begroting enkel zou gelden voor het uitstel tot 2020 voor wat betreft het federale evenwicht. Hoe moet hij de impact van de taxshift lezen?

3.2.4. *Onderbenutting*

Een onderbenutting van ongeveer 900 miljoen euro in totaal vindt het lid wel heel stevig als volume binnen de begrotingsaanpassing. De SERV formuleerde ter zake in het kader van de begrotingsopmaak 2018 al vragen bij de transparantie. Men stelde: "Waarom uitgaven inschrijven als men verwacht dat ze niet doorgaan?". Er wordt intussen nog eens 182 miljoen euro bijgestouwd.

3.2.5. *Schuldenlast*

Met betrekking tot de schuldenlast refereert hij aan het recent goedgekeurde decreet. Er is al een berekening ten bedrage van 600 miljoen euro die Björn Rzoska met behulp van het rapport van het Rekenhof enigszins kan samenstellen. Kan de minister voor een betere onderbouw zorgen? Het gaat onder meer over de BAM, met 200 miljoen euro, Gigarant 175 miljoen euro, VMSW 100 miljoen euro enzovoort.

Aangezien de Vlaamse Regering stelde zelf te willen optreden als leningverstrekker voor die instellingen, vindt het lid het vreemd dat ze over behoorlijke reserves blijken te beschikken om te participeren in de schuld van andere overheidsinstellingen. Het wordt moeilijk om de stromen te volgen, aldus het lid. Van de BAM is hem al langer bekend dat die op een behoorlijke pot geld kan rekenen. De BAM leende ooit nog aan de Vlaamse Regering. Dergelijk kluwen wil het lid vermijden en dus steunt zijn fractie nog altijd het decreet. Het blijft vreemd dat instellingen waarvoor de Vlaamse overheid zelf leningen ophaalt zelf met hun reserves beginnen participeren in de schuld van andere Vlaamse instellingen.

3.3. Tussenkomsst van Matthias Diependaele

3.3.1. *Begroting op koers*

Matthias Diependaele voelt mee met de oppositie die moet erkennen dat er weinig tegen de begroting in te brengen is. De regering voert uit wat is beloofd, namelijk orde op zaken stellen. De begroting laat toe heel wat nieuwe investeringen te doen en nieuw beleid uit te zetten. Waar de middelen heen gaan, is een politieke keuze die besproken wordt in de beleidscommissies.

3.3.2. *Oosterweel*

Dat er discussiepunten resten, lijkt het lid evident. Zo begrijpt hij perfect de twijfel bij en de moeilijkheidsgraad van wat voorligt bij Europa. Het klopt dat men zich ervoor moet hoeden dat andere gewesten die boot niet overladen met zaken die er niet in thuis horen. De Oosterweel blijft een geschikt project om als uitzonderlijke investering te gelden. Als zelfs maar de indruk wordt gewekt door andere elementen dat men op basis van die parameter ook andere dingen wil doen, dan is dat gevaarlijk, erkent het lid.

3.3.3. *Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013*

Dat het samenwerkingsakkoord zo moeilijk ligt, klopt. De grootste zorg is evenwel dat Vlaanderen doet wat het moet doen en dat gebeurt ook. Vlaanderen houdt zich aan de vooropgestelde regels en kan intussen een begroting voorleggen die structureel in evenwicht is.

3.4. Tussenkoms van Bart Somers

3.4.1. *Begroting op koers*

Ook *Bart Somers* ziet graag dat de oppositie moet erkennen dat wat voorligt dege-lijk werk is. Dat het evenwicht een feit is, dankt men aan een beleid in voorgaande jaren dat de tering naar de nering heeft gezet. Zo wordt nu nieuwe beleidsruimte gecreëerd. Het economische beleid blijkt ook een succes, via lastenverlagingen en het stimuleren van economische activiteit, ondersteund door de internationale conjunctuur. De ontvangsten stijgen en de uitgaven dalen en dat is gelinkt aan een gezondere economische omgeving.

Uit de uitlatingen van John Crombez leert het lid dan weer dat het veelzeggend is als sp.a ervoor pleit om de buffer van 147 miljoen euro in te zetten voor het invullen van maatschappelijke noden. Tegelijk zegt hij daar volgens Bart Somers mee dat de buffer niet meer nodig is omdat de begrotingscijfers dermate accuraat en correct zijn en men ervan kan uitgaan dat er alleen nog maar verbetering in komt.

3.5. Tussenkoms van Koen Van den Heuvel

3.5.1. *Begroting op koers geeft kansen voor meer investeringen*

Koen Van den Heuvel sluit zich graag aan bij de woorden van beide voorgaande sprekers. De cijfers spreken voor zich en het verslag van het Rekenhof volgt dat gunstige denkspoor. De meerderheid heeft het vooropgestelde traject afgelegd: eerst besparen, dan een buffer opbouwen en naar het einde van de legislatuur maatschappelijke problemen aanpakken en daarvoor in voldoende investeringskredieten voorzien. De mooie groeicijfers zijn een extra ruggensteun, net als de Vlaamse en internationale conjunctuur. Het is vooral zaak van met de extra inkomsten de juiste keuzes te maken en dat doet de Vlaamse Regering volgens het lid met het opdrijven van de investeringen.

3.5.2. *Onderbenutting en de begrotingen van universiteiten en hogescholen*

Met betrekking tot de hoge onderbenutting, deels te wijten aan de consolidatie van de begroting van hogescholen en universiteiten, wordt opgeroepen om die aan te porren hun begroting toch duidelijker te voorzien van commentaar. Dat moet meegenomen worden, stelt het lid.

3.5.3. *Flexibiteitsclausule*

De spreker vraagt ook hoe het staat met de flexibiliteitsclausule die voorligt bij de Europese Commissie.

3.5.4. *Klimaatfonds*

Bij het Klimaatfonds blijft het zoeken naar hoe de juiste cijfers moeten worden opgelijst. CD&V wil ook daar graag duidelijkheid.

3.6. Tussenkoms van Joris Vandenbroucke

3.6.1. *Economische groei is behoorlijk maar lager dan in de omringende landen*

Joris Vandenbroucke neemt akte van het feit dat sp.a beschuldigd wordt van overdreven optimisme en bevestigt tegelijk die positieve inzichten. Meteen geeft hij ook mee dat de economische groei dan wel behoorlijk mag zijn, maar dat de Vlaamse en Belgische groeivoorspellingen ook beduidend lager liggen dan in de omringende landen. Er is nog werk aan de winkel.

3.6.2. *Onderbenutting*

De begrotingsaanpassing kon rekenen op een gunstige context, aldus het lid. Beter dan verwacht bij het begin van 2018. Het lid houdt ook het uitvoeringsrapport voor begroting 2017 in gedachten en stelt dat de onderbenutting stijgt, en dat er een overschot is. Het is niet blanco cheque alom omdat een deel van de kredieten vervat zit in politieke afspraken.

3.6.3. *Buffers*

Toch ziet Joris Vandenbroucke wel degelijk een 'flou artistique'. Er komen alsmaar meer middelen vrij in de begroting en die worden gebufferd en geprovisioneerd. Een deel daarvan wordt ingepalmd via politieke afspraken.

3.6.4. *Veel extra middelen voor het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken, maar niet voor het beleidsdomein Welzijn*

Onder meer minister Weyts kon zo beslag leggen op een groot deel van de middelen. Uit de toelichting en bespreking van de respectieve begroting MOW en uit het rapport van het Rekenhof leert het lid dat de aanwending onder meer gaat naar het Vlaams Verkeersveiligheidsfonds, naar participaties voor combimobiliteit, of naar investeringsopportuniteiten in het beleidsdomein MOW of fietspaden. Maar waarvoor deze middelen concreet worden aangewend, is niet duidelijk en men moet het antwoord daarop schuldig blijven.

De regering initieert nieuw beleid, zo luidt het, en dat kan volgens het lid in de gegeven context, maar gebeurt volgens hem nog niet. Sp.a is het er niet mee eens dat een zo groot deel van de kredieten die men zou kunnen aanwenden voor bijkomende uitgaven, in te grote mate geprovisioneerd en gebufferd worden.

Voor het beleidsdomein Welzijn komt er volgens hen bekaaid vanaf. De tabellen wijzen uit dat minister Vandeurzen aan de staart bengelt als het erom gaat bijkomende uitgaven te kunnen doen. De noden op dat vlak groeien intussen alleen maar, aldus Joris Vandenbroucke. Sp.a maakte de afweging tussen de zorgnoden zoals geregistreerd bij aanvang van de legislatuur en de actuele zorgnoden met de groeiverwachting. Die laatste zouden minstens op dezelfde manier dekking moeten genieten als initieel. De middelen die daarvoor ingeschat zijn, en de investeringen ter zake worden op een negatief saldo van 603 miljoen euro gezet. Men begrijpt niet waarom de begrotingsaanpassing niet is aangegrepen om minstens een bijkomende opstap te creëren, bijvoorbeeld voor de versterking van zorg voor personen met een handicap, met 14.000 mensen op de wachtlijst, de zorg voor jongeren, met 6000 jongeren op een wachtlijst, of de versterking van ouderenzorg ten behoeve van de zorgzwaartefinanciering die kampt met een tekort van 25 percent in de openbare rusthuissector. Sp.a kondigt alvast amendement aan.

3.7. Tweede tussenkomst van Matthias Diependaele

3.7.1. Wel middelen voor nieuw beleid

Matthias Diependaele repliceert dat de begrotingsopmaak 2018 alleen al nieuw bijkomend beleid voorzag ten belope van 374 miljoen euro per jaar. Daarbovenop waren 610 miljoen euro investeringen ingeschreven waarbij met de begrotingsaanpassing nog eens 100 miljoen euro aan eenmalige uitgaven mag opgeteld worden. Beweren dat het moeilijk is om uit de begroting af te leiden dat er extra geïnvesteerd wordt, klopt dus niet, onderstreept het lid.

Ook voor Welzijn klopt de berekening van sp.a niet. Men heeft omgekeerd gerekend en bekeken wat de noden zijn. Die waren er allicht ook al toen de partij zelf deelnam aan de regering, maar ook toen kon er geen antwoord geboden worden. Niemand kan volgens Matthias Diependaele tegenspreken dat nooit meer naar Welzijn is gevloeid. Alleen al in 2018 komt dat neer op 350 miljoen euro. Nooit eerder is men erin geslaagd om zo een substantiële inbreng in het beleidsdomein Welzijn te doen, en hetzelfde geldt voor onder meer innovatie en ondernemen. Het lid klasseert de redenering onder de noemer 'blijf weg van negatieve mensen, want ze hebben een probleem voor elke oplossing'.

3.8. Tweede tussenkomst van Joris Vandenbroucke

Joris Vandenbroucke acht het normaal dat met een begroting die op vijf jaar groeit van 28 naar 45 miljard euro, dankzij de zesde staatshervorming en economische groei, er ook meer middelen in Welzijn geïnvesteerd worden. Hij vergelijkt met wat is aangegeven door de administratie als noodzakelijk groeipad om te kunnen blijven doen wat er al gebeurde bij aanvang van de legislatuur. Als men de bijkomende middelen daartegen afzet, dan is het tekort 603 miljoen euro, herhaalt het lid. Hij refereert aan de wachtlijsten en de evolutie daarvan en stelt dat men altijd wel met absolute cijfers kan schermen. Er is op vele fronten geen verbetering merkbaar.

3.9. Tussenkomst van Peter Van Rompuy

Peter Van Rompuy levert nog wat cijfermateriaal. De uitgaven voor Welzijn staan voor 2018 op een absolute recordhoogte van 12,1 miljard euro. Dat blijft ook in percentages ten aanzien van het algemeen beleid perfect op koers. Er komt 350 miljoen euro bij in 2018 en over de vier jaar van 2015 tot en met 2018 telt het lid liefst 1,7 miljard euro extra of plus 17 percent. De Vlaamse Regering levert derhalve een buitengewone inspanning qua investeringen in Welzijn, aldus Peter Van Rompuy, die uitkijkt naar de aangekondigde amendementen.

3.10. Repliek van raadsheer Jan Debucquoy

3.10.1. Taxshift en de problematiek van de aanrekeningregels voor ontvangsten

Jan Debucquoy gaat in op de 462,6 miljoen euro eenmalige weerslag uit het doorschuiven van de taxshift. Het is moeilijk om klaar te zien in de aanrekeningregels inzake de fiscale ontvangsten. De zesde staatshervorming maakte dat ook niet eenvoudiger. In de ESR-methodologie worden ontvangsten geregistreerd en toegevoegd aan het begrotingsjaar op basis van de vastgestelde rechten.

Op het ogenblik van inkohiering voor de personenbelasting, dus waarop de belastingbrief wordt opgestuurd, wordt het bedrag dat op dat moment verschuldigd is ESR-matig aangerekend. Vraag is dan of de wijzigingen in de fiscale wetgeving op dat inkohieringsmoment moeten worden aangerekend (jaar t+2) of op een vroeger moment (bijvoorbeeld op het moment dat het wordt verrekend bij de voorheffingen). Dit kan worden geregeld door het systeem van getransactionaliseerde kas.

Het wordt nog complexer omdat deze fiscale ontvangsten deel uitmaken van een verdeling over de gemeenschappen en gewesten conform de Bijzondere Financieringswet. De middelen worden verdeeld aan de hand van voorschotten en definitieve afrekeningen achteraf. De vraag is op welk aanrekeningsmoment welk deel van de ontvangsten wordt aangerekend bij welke deeloverheid. Dit wordt nog bijkomend gecompliceerd als men verschuivingen aanbrengt aan het inkohieringsritme.

Zo betekent de definitieve afrekening van de opcentiemen 2015 (een nieuwe berekeningswijze ten gevolge van de zesde staatshervorming) ESR-matig in 2018 een weerslag van meer dan 900 miljoen euro voor Vlaanderen. Kasmatig wordt dat afgerekend op de volgende twintig jaar, gewoon omdat men in het verleden te veel voorschotten heeft doorgestort aan Vlaanderen. Het is dus niet evident voor een buitenstaander om de ingewikkelde aanrekeningregels correct toe te passen in deze case.

In het bijzonder speelt nu de weerslag van de taxshift, die normaal effect krijgt op het ogenblik van inkohiering van de belasting. De weerslag voor de gewesten voor 2017-2018 wordt ESR-matig pas aangerekend aan gewesten en gemeenschappen op het moment van inkohiering. Intussen wordt een groot deel van de taxshift door middel van voorafbetalingen al verwerkt. Het eenmalig effect ten belope van 460 miljoen euro is in 2018 ten laste van de federale begroting. Op kruissnelheid (volledig vanaf 2020) valt dit volledig ten laste van de gewesten. De Federale Regering heeft het doorschuiven van de budgettaire impact al in 2018 willen ten laste leggen van de gewesten. Dit is niet weerhouden door de HRF en dus terecht afgewezen door de vertegenwoordigers van de gewesten in het Overlegcomité.

Bijkomende moeilijkheid is dat de HRF een andere berekening hanteert vanuit de bezorgdheid dat de gevraagde inspanning aan iedere deeloverheid over de jaren heen vergelijkbaar moet zijn. Ze doen een correctie op de ESR-matige berekening volgens hun eigen HRF-methodologie.

Op geconsolideerde basis maakt het niets uit of het bedrag van 462,6 miljoen euro ten laste van gewest dan wel de federale overheid komt. In de verslaggeving in het stabiliteitsprogramma over de evolutie van het vorderingensaldo van België heeft het geen enkele invloed.

De complexe berekeningen ten gevolge van de zesde staatshervorming en de beslissingen van de federale overheid die een effect hebben op de toewijzing van de ontvangsten aan de gemeenschappen en gewesten (taxshift, verandering inkohieringsritme, afrekening ziekenhuisinvesteringen A1/A3 enzovoort) bemoeilijken het vertrouwen tussen gemeenschappen en gewesten enerzijds en de federale overheid anderzijds. Raadsheer Jan Debucquoy acht dat wantrouwen ook mede verantwoordelijk voor het uitblijven van een akkoord in het Overlegcomité over de verdeling van de begrotingsinspanningen.

3.10.2. TINA

De opmerking van het Rekenhof met betrekking tot TINA impliceert dat in het verleden daarvoor heel wat kredieten zijn voorzien. De kapitaalsverhoging gold voor projecten die niet of gedeeltelijk uitgevoerd zijn. De kapitaalsverhoging is telkenmale overgeheveld naar het volgende jaar via een begrotingsruiter. Inmiddels komt het saldo van niet gebruikte vastlegging voor kredieten ten gunste van TINA neer op 248 miljoen euro. Het verbaast dat in de begroting van 2018 nogmaals een bijkomend krediet wordt ingeschreven van 75 miljoen euro. Er is voldoende overschot. Het schrappen of toekennen van de kredieten heeft geen impact op het vorderingensaldo omdat het om ESR-8-kredieten gaat.

3.11. Repliek van minister Bart Tommelein

3.11.1. *Bijkomende impact van de taxshift*

Minister *Bart Tommelein* stelt dat de bijkomende minderontvangsten door de taxshift niet dienden te worden doorgerekend in de Vlaamse begroting 2018. Deze begroting is ook zo ingediend in het kader van het Europees Stabiliteitsprogramma.

3.11.2. *Creatie van beleidsruimte door extra onderbenutting*

De beleidsruimte wordt vooral gegenereerd door extra onderbenutting. De verhoging van de onderbenutting van hogescholen en universiteiten dient om de neutrale implementatie van de consolidatie te behouden.

De minister merkt op dat wat deze hogescholen en universiteiten betreft, er in de voorbije jaren niet enkel een neutrale, maar zelfs een positieve bijdrage is.

Daar zit derhalve een zekere veiligheidsmarge.

3.11.3. *Beleggen in eigen schuld*

Met betrekking tot het decreet betreffende de optimalisatie van het beheer van de financiële activa van de Vlaamse overheid (beleggen in eigen schuld) en het positieve effect van 600 miljoen euro, verwijst de minister naar voetnoot 4 op pagina 8 van het verslag van het Rekenhof die duidelijk aangeeft waarover dat gaat: de BAM met 200 miljoen euro, Gigarant met 175 miljoen euro, VMSW met 100 miljoen euro, VPM met 100 miljoen euro en de PMV met 25 miljoen euro.

3.11.4. *Fiscale regularisatie*

Inzake de onderbouwing van de fiscale regularisatie refereert de minister aan zijn antwoord op een schriftelijke vraag van mevrouw Maes over de fiscale regularisatie (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2017-18, nr. 251 aan minister Bart Tommelein). Van de fiscale regularisatie voor 2017 is een deel ESR-matig nog in 2018 verwerkt, geeft de minister mee. De resultaten voor 2017 benaderen zeer nauw wat was vooropgesteld. De minister maakt zich geen zorgen over 2018.

3.11.5. *Provisie onderzoek en ontwikkeling*

De provisie van onderzoek en ontwikkeling is in 2018 verdeeld over de respectieve posten in de diverse beleidsdomeinen.

3.11.6. *Vzw De Warande*

Wat betreft De Warande was er volgens de minister vanzelfsprekend samenspraak met de minister-president, aangezien dat tot zijn bevoegdheid behoort. In de regel neemt de minister van Begroting beslissingen met de bevoegde minister.

3.11.7. *Structureel begrotingsevenwicht*

Er wordt gewag gemaakt van een nominaal begrotingstekort. Dat klopt. Maar de regering beoogt een structureel begrotingsevenwicht, zoals ook de HRF vooropstelt.

3.11.8. *Onderbenutting*

Voor de onderbenutting zijn de feiten wat ze zijn, oppert minister Tommelein. Het resultaat voor 2017 is ook wat het is. Het systeem voor berekening van de onder-

benutting volgt het systeem dat met Rekenhof en SERV is besproken. Dat is door deze instellingen ook gevalideerd.

3.11.9. *Schuldenlast*

Met betrekking tot het feit dat ondanks de voorziene leningverstrekking aan sommige instellingen er toch nog kan belegd worden door enkele van deze instellingen, laat de minister nog noteren dat het bijvoorbeeld gaat om tijdelijke reserves bij de BAM in afwachting van de bouw van de Oosterweel.

3.12. Tweede tussenkomst van Björn Rzoska

Björn Rzoska merkte dat in de gelijkschakeling van de werkingsmiddelen kleuter- en lager onderwijs en met de begrotingsaanpassing in het beleidsdomein Onderwijs zaken gebeuren waarvan hij zich afvraagt of die onder de noemer eenmalige uitgaven vallen of niet. Het lid refereert zo aan de ondersteuning van directies en leerkrachten basisonderwijs, en eigenlijk ook aan de werkingsmiddelen van 9 miljoen euro. In totaal gaat het om zowat 12,1 miljoen euro. Dat wordt ondergebracht in het overschot dat in eenmalige uitgaven wordt uitgespreid. Dat kan volgens het lid niet weggezet worden als eenmalige uitgave, zeker gezien de reeds lang hangende vraag naar extra ondersteuning ter zake. Dat hoort structureel te zijn. Hij gaat er nu van uit dat het niet terugkerend is in 2019, zoals het is opgenomen.

3.13. Tweede reплиek van minister Bart Tommelein

Minister *Bart Tommelein* repliceert nog dat de begrotingsaanpassing evengoed de revue passeert in de commissie Onderwijs. Dat lijkt hem een vraag die daar thuis hoort, en die beantwoord moet worden door de minister van Onderwijs.

3.14. Tweede tussenkomst van Jan Bertels

Jan Bertels vraagt verduidelijking bij de algemene toelichting begrotingsaanpassing 2018. Op pagina 54 wordt melding gemaakt van 1,1 miljoen euro aanzuiveringskosten voor SOFI. Kan dit worden verduidelijkt?

V. 29 mei 2018: verderzetting debat

1. Tussenkomst van minister Bart Tommelein over de aanzuiveringskosten SOFI (vraag van Jan Bertels op 22 mei 2018)

Minister *Bart Tommelein* zorgt in eerste instantie voor een technische verduidelijking bij de algemene toelichting bij de begrotingsaanpassing op vraag van Jan Bertels. Op pagina 54 staan 1,1 miljoen euro aanzuiveringskosten voor SOFI vermeld. SOFI staat voor Spin-Off FinancieringsInstrument en dat voor zowel strategische onderzoekscentra (SOC's) of de zogenaamde SOFI I, als voor universitaire associaties of SOFI II. SOFI I kon rekenen op een commitment van 20 miljoen euro, waarvan al 10 miljoen euro volstort is. Voor SOFI II ging het om een commitment van 10 miljoen euro. PMV zou het praktische beheer voor zijn rekening nemen.

Op 13 januari 2017 besliste de Vlaamse Regering dat fiduciair beheer stop te zetten en de bestaande SOFI-participaties in te brengen op de balans van PMV via een kapitaalsverhoging in natura. De incubatieleningen worden overgedragen naar imec vzw.

Het resterende saldo aan commitments bedroeg zo 20 miljoen euro, min 1,5 miljoen euro bestemd voor het imec i-start pre-Seed-fonds en min de aanzuivering van door PMV gemaakte uitgaven in het kader van het fiduciair beheer. Het saldo

wordt via een reguliere kapitaalsverhoging in PMV ingebracht. Het betreft een bedrag van 17.483.441,68 euro.

De 1,017 miljoen euro waarvan sprake in de algemene toelichting, betreft dus de aanzuivering van de door PMV gemaakte uitgaven in uitvoering van dit fiduciair beheer. Ze bestaat voor 567.000 euro uit beheersvergoedingen aan PMV en voor 450.000 euro uit aanzuivering van door PMV geprefinancierde kapitaalsverrichtingen.

2. Tussenkost van Jan Bertels over de fiscale regularisatie

Jan Bertels formuleert een algemene bedenking met betrekking tot het antwoord dat minister Bart Tommelein schriftelijk verstrekke over de fiscale regularisatie. De minister verwees in zijn antwoord naar zijn antwoord op de schriftelijke vraag van Lieve Maes over de fiscale regularisatie (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2017-18, nr. 251 aan minister Bart Tommelein). Een uittreksel uit dit nog te publiceren antwoord werd aan de commissieleden overgemaakt (bijlage 4).

De cijfers bevestigen volgens het lid de initiële indruk dat het bedrag van 75 miljoen euro voor het lopende jaar 2018 niet zal worden gehaald. De minister lijkt er evenwel vertrouwen in te hebben.

3. Repliek van minister Bart Tommelein over de fiscale regularisatie

Minister *Bart Tommelein* wijst erop dat Jan Bertels bij het einde van het voorgaande jaar exact hetzelfde vooropstelde. Men zou de 25 miljoen euro niet halen. Het haalde zelfs de krant. De minister benadrukt dat het doel voor 2017 uiteindelijk qua grootteorde wel degelijk is gehaald en vraagt zich af waaruit Jan Bertels zijn veronderstelling afleidt. Jan Bertels maakt prognoses op wat bekend is voor de maanden januari en februari 2018 en niet op basis van wat kan en zal komen. De minister heeft op basis van informele cijfers zicht op wat er nog aan komt. En dat geeft aan dat het doel binnen bereik is. De minister raadt aan de afrekening te maken aan het einde van de rit en niet telkens dezelfde fout te blijven maken.

4. Tweede tussenkost van Jan Bertels over de fiscale regularisatie

Jan Bertels repliceert dat de minister de cijfers voor fiscale regularisatie 2017 niet heeft gehaald. Hij neemt er nota van dat de minister een grenzeloos vertrouwen koestert voor 2018.

VI. Bespreking op 19 juni 2018

1. Akteneming van de verslagen van de vakcommissies

De verslagen van de begrotingsbesprekingen in de andere commissies werden op 15 juni aan de commissieleden bezorgd. De commissie formuleerde geen opmerkingen bij deze verslagen. De verslagen zijn terug te vinden in *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 19/5-A tot en met 19/5-K.

2. Artikelsgewijze bespreking en stemming van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017

De amendementen (nrs. 1 tot en met 4) zijn opgenomen in *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 18/2 en zijn afkomstig van de Vlaamse Regering. Voor de inhoud van de amendementen wordt verwezen naar de verantwoording bij deze amendementen.

2.1. Tabel

Bij de tabel worden geen opmerkingen geformuleerd.

De tabel wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

2.2. Corpus van het decreet

2.2.1. Artikelen 1 tot en met 8

De artikelen 1 tot en met 8 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

2.2.2. Artikelen 9 tot en met 12 (nieuw)

Door de Vlaamse Regering worden vier amendementen (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 18/2) ingediend.

Amendement nr. 1 wordt eenparig aangenomen met 12 stemmen.

Jan Bertels verantwoordt de tegenstemmen van de oppositieleden op de amendementen nrs. 2 tot en met 4 als volgt. Hij verklaart niet akkoord te gaan met de door de Vlaamse Regering voorgestelde desaffectatie van de beschikbare saldi op het Fonds voor de managementondersteunende diensten onderwijs, het Fonds voor de bestrijding van het tabaks- en middelengebruik en het Fonds voor de subsidiëring van zorgvernieuwingsprojecten, hoewel het Rekenhof aandringt op een afbouw van het aantal begrotingsfondsen en hij het daar principieel mee eens is.

Het punt is dat door de desaffectatie van de saldi van deze begrotingsfondsen, deze saldi terugvloeien naar de algemene middelen en verloren gaan voor het beleid dat verbonden was met deze begrotingsfondsen.

De amendementen nrs. 2 tot en met 4 worden aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 1 onthouding.

Na hernummering worden dit de artikelen 9 tot en met 12.

2.3. Eindstemming

Het aldus gewijzigd ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2018 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 3.

3. Artikelsgewijze bespreking en stemming van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2018

Op het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2018 (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 19/1) werden op drie verschillende data amendementen ingediend. In *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nrs. 19/2 en 19/3 zijn de door leden van de oppositie ingediende amendementen opgenomen. In *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 19/4 werden de amendementen afkomstig van de Vlaamse Regering opgenomen.

Voor de inhoud van de amendementen wordt verwezen naar de verantwoording bij deze amendementen (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nrs. 19/2 tot en met 19/4).

Naast de amendementen werden in *Parl.St.* VI.Parl 2017-18, nr. 19/4 ook door de Vlaamse Regering voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de begrotingen van de EVA's, VOI's categorie B, SAR's, EV's, VOI's sui generis, vzw's, tot de Vlaamse consolidatieperimeter 2017 behorende rechtspersonen en te consolideren rechtspersonen (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 19/1-Bijlagen) opgenomen. De gecoördineerde versie van de bijlagen bij de begroting is te vinden in *Parl.St.* VI.Parl 2017-18, nr. 19/6-Bijlagen.

Ten slotte werden in *Parl.St.* VI.Parl 2016-17, nr. 19/4 ook wijzigingen ten opzichte van de toelichtingen per programma opgenomen. Zij zijn terug te vinden als bijlage bij dit verslag voor wat betreft het beleidsdomein Financiën en Begroting.

3.1. Tabel

3.1.1. Afdeling I. Begrotingskredieten

Amendement nr. 1 voorgesteld door Katia Segers op beleidsdomein H Cultuur, Jeugd, Sport en Media wordt verworpen met 8 stemmen tegen 3.

Amendement nr. 2 voorgesteld door Bart Van Malderen, Jan Bertels en Freya Van den Bossche op beleidsdomein G Welzijn, Volksgezondheid en Gezin wordt verworpen met 8 stemmen tegen 3.

Amendement nr. 3 voorgesteld door Bart Van Malderen, Jan Bertels en Freya Van den Bossche op beleidsdomein G Welzijn, Volksgezondheid en Gezin wordt verworpen met 8 stemmen tegen 3.

Amendement nr. 4 voorgesteld door Elke Van den Brandt en Björn Rzoska op beleidsdomein G Welzijn, Volksgezondheid en Gezin wordt verworpen met 8 stemmen tegen 3.

Amendement nr. 5 voorgesteld door Elke Van den Brandt op beleidsdomein G Welzijn, Volksgezondheid en Gezin wordt verworpen met 8 stemmen tegen 3.

Amendement nr. 6 voorgesteld door Jan Bertels, Bart Van Malderen en Freya Van den Bossche op beleidsdomein G Welzijn, Volksgezondheid en Gezin wordt verworpen met 8 stemmen tegen 3.

Amendement nr. 7 voorgesteld door Jan Bertels, Bart Van Malderen en Freya Van den Bossche op beleidsdomein G Welzijn, Volksgezondheid en Gezin wordt verworpen met 8 stemmen tegen 3.

Amendement nr. 24 van de Vlaamse Regering op beleidsdomein F Onderwijs en Vorming wordt aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

Amendement nr. 25 van de Vlaamse Regering op beleidsdomein F Onderwijs en Vorming wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2.

Amendement nr. 26 van de Vlaamse Regering op beleidsdomein H Cultuur, Jeugd, Sport en Media wordt aangenomen met 11 stemmen.

Amendement nr. 27 van de Vlaamse Regering op beleidsdomein H Cultuur, Jeugd, Sport en Media wordt aangenomen met 11 stemmen.

Amendement nr. 28 van de Vlaamse Regering op beleidsdomein P Kanselarij en Bestuur wordt aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

Amendement nr. 29 van de Vlaamse Regering op beleidsdomein Q Omgeving wordt aangenomen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen.

Amendement nr. 30 van de Vlaamse Regering op beleidsdomein Q Omgeving wordt aangenomen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen.

Afdeling I. Begrotingskredieten wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

3.1.2. Afdeling III. Diensten met afzonderlijk beheer

Er zijn geen amendementen op afdeling III. Diensten met afzonderlijk beheer.

Afdeling III. Diensten met afzonderlijk beheer wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

3.1.3. Afdeling V. Vlaamse Rechtspersonen

Amendement nr. 31 van de Vlaamse Regering met betrekking tot het Fonds voor Flankerend en Innovatiebeleid (Hermesfonds) wordt aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

Afdeling V. Vlaamse Rechtspersonen wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

3.2. Corpus van het decreet

Artikel 1

Amendement nr. 8 van de Vlaamse Regering wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

Het gewijzigde artikel 1 wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

Artikel 2

Amendement nr. 9 van de Vlaamse Regering wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2.

Het gewijzigde artikel 2 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2.

Artikelen 3 tot en met 8

Er wordt geen amendement ingediend op de artikelen 3 tot en met 8. De artikelen 3 tot en met 8 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

Artikel 9

De amendementen nrs. 10 en 11 van de Vlaamse Regering worden aangenomen met 11 stemmen.

Het gewijzigde artikel 9 wordt aangenomen met 11 stemmen.

Artikel 10

Er wordt geen amendement ingediend op artikel 10. Artikel 10 wordt aangenomen met 11 stemmen.

Artikel 11

De amendementen nrs. 12 tot en met 15 van de Vlaamse Regering worden aangenomen met 11 stemmen.

Het gewijzigde artikel 11 wordt aangenomen met 11 stemmen.

Artikel 12

Amendement nr. 16 van de Vlaamse Regering wordt aangenomen met 11 stemmen.

Het gewijzigde artikel 12 wordt aangenomen met 11 stemmen.

Artikelen 13 tot en met 20

Er wordt geen amendement ingediend op de artikelen 13 tot en met 20. De artikelen 13 tot en met 20 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 2 bij 1 onthouding.

Artikel 21

Amendement nr. 17 van de Vlaamse Regering wordt aangenomen met 11 stemmen.

Het gewijzigde artikel 21 wordt aangenomen met 11 stemmen.

Artikel 22

Er wordt geen amendement ingediend op artikel 22. Artikel 22 wordt aangenomen met 11 stemmen.

Artikel 23

Amendement nr. 18 van de Vlaamse Regering wordt aangenomen met 11 stemmen.

Het gewijzigde artikel 23 wordt aangenomen met 11 stemmen.

Artikelen 24 en 25

Er wordt geen amendement ingediend op de artikelen 24 en 25. De artikelen 24 en 25 worden aangenomen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen.

Artikel 25/1 (nieuw)

Amendement nr. 19 van de Vlaamse Regering strekt ertoe een nieuw artikel 25/1 in te voegen. Amendement nr. 19 van de Vlaamse Regering wordt aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen. Na henummering wordt artikel 25/1 artikel 26.

Artikel 26

Amendement nr. 20 van de Vlaamse Regering wordt aangenomen met 11 stemmen.

Het gewijzigde artikel 26 wordt aangenomen met 11 stemmen. Na henummering wordt artikel 26 artikel 27.

Artikelen 27 tot en met 38

Er wordt geen amendement ingediend op de artikelen 27 tot en met 38. De artikelen 27 tot en met 38 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 2 bij 1 onthouding. Na hernummering worden de artikelen 27 tot en met 38 de artikelen 28 tot en met 39.

Artikel 39

Amendement nr. 21 van de Vlaamse Regering wordt aangenomen met 11 stemmen.

Het gewijzigde artikel 39 wordt aangenomen met 11 stemmen. Na hernummering wordt artikel 39 artikel 40.

Artikelen 40 tot en met 68

Er wordt geen amendement ingediend op de artikelen 40 tot en met 68. De artikelen 40 tot en met 68 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 2 bij 1 onthouding. Na hernummering worden de artikelen 40 tot en met 68 de artikelen 41 tot en met 69.

Artikel 69

Amendement nr. 22 van de Vlaamse Regering wordt aangenomen met 11 stemmen.

Het gewijzigde artikel 69 wordt aangenomen met 11 stemmen. Na hernummering wordt artikel 69 artikel 70.

Artikelen 70 en 71

Er wordt geen amendement ingediend op de artikelen 70 en 71. De artikelen 70 en 71 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 2 bij 1 onthouding. Na hernummering worden de artikelen 70 en 71 de artikelen 71 en 72.

Artikel 72

Amendement nr. 23 van de Vlaamse Regering wordt aangenomen met 11 stemmen.

Het gewijzigde artikel 72 wordt aangenomen met 11 stemmen. Na hernummering wordt artikel 72 artikel 73.

Artikelen 73 tot en met 75

Er wordt geen amendement ingediend op de artikelen 73 tot en met 75. De artikelen 73 tot en met 75 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 2 bij 1 onthouding. Na hernummering worden de artikelen 73 tot en met 75 de artikelen 74 tot en met 76.

3.3. Eindstemming

Het aldus gewijzigde ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2018 wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

Paul VAN MIERT,
voorzitter

Jan BERTELS
Lieve MAES,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BA	begrotingsaanpassing
BAM	Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel
bbp	bruto binnenlands product
BIV	belasting op de inverkeerstelling
btw	belasting over de toegevoegde waarde
CFO	Centraal Financieringsorgaan
DBF	Design Build Finance
DBFM	Design Build Finance Maintain
DBRC	Dienst van de Bestuursrechtcolleges
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
FFEU	Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (= FEU)
FOD	Federale Overheidsdienst
HRF	Hoge Raad van Financiën
imec	Interuniversitair Micro-elektronicacentrum
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen
ki	kadastraal inkomen
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
MTO	medium-term objective
OND	Onderwijs en Vorming (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
pps	publiek-private samenwerking
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SOC	strategisch onderzoekscentrum
SOFI	spin off financieringsinstrument
TINA	Transformatie, Innovatie en Acceleratie
VAK	vastleggingskrediet
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VEK	vereffeningskrediet
VFLD	Vlaams Fonds voor de Lastendelging
VLABEL	Vlaamse Belastingdienst
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
VMSW	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
VPM	Vlaamse Participatiemaatschappij
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WEL	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
WO	Wereldoorlog